

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Ochrana autorských práv na sociálních sítích

Diplomová práce

Vedoucí práce: JUDr. Petra Žikovská

Vypracovala: Jana Hoferková

Praha, březen 2013

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 31. března 2013

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce, JUDr. Petře Žikovské za vstřícný přístup, konzultace a připomínky a v neposlední řadě své rodině a příteli, kteří mě vždy podporovali.

Obsah

1.	Úvod.....	6
2.	Sociální sítě a jejich charakteristika.....	8
2.1.	Rizika sociálních sítí	9
2.1.1.	Ochrana soukromí	10
2.1.2.	Ochrana dat.....	12
3.	Autorská práva v prostředí sociálních sítí.....	15
3.1.	Dílo.....	15
3.2.	Srovnání autorského práva a copyrightu.....	20
3.3.	Rozhodné právo	22
3.4.	Licence poskytnutá Facebooku	24
4.	Odpovědnost za porušení autorských práv na sociálních sítích	29
4.1.	Odpovědnost uživatelů.....	29
4.1.1.	Odpovědnost za upload	29
4.1.2.	Odpovědnost za hyperlink.....	30
4.1.3.	Odpovědnost za download	31
4.2.	Odpovědnost provozovatelů sociálních sítí	33
4.3.	USA - Digital Millenium and Copyright Act.....	34
4.4.	Evropská úprava - Směrnice o elektronickém obchodu.....	37
4.4.1.	Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-236/08 až C-238/08.....	40
4.4.2.	Rozsudek SDEU ve věci L’Oreal SA a další proti eBay International	41

4.4.3.	Rozsudek SDEU ve věci Scarlet Extended SA proti SABAM	43
4.4.4.	Rozsudek SDEU ve věci SABAM proti Netlog NV	44
4.5.	Česká úprava	46
4.5.1.	Rozsudek Vrchního soudu v Praze ve věci PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti Internet Info, s.r.o.	51
5.	Závěr	55
6.	Seznam zkratek	57
7.	Použité zdroje	59
	Literatura	59
	Judikatura	64
	Právní předpisy	66

1. Úvod

Internet se stal v posledních letech součástí našeho každodenního života. Jedněmi z nejoblíbenějších a nejnavštěvovanějších internetových stránek vůbec jsou v současnosti sociální sítě – stránky, jejichž prostřednictvím mohou uživatelé se svými přáteli sdílet prakticky cokoliv mnohem snadněji než kdy dřív. Odpověď komentátora Lidových novin, Miloše Čermáka, na otázku, proč jsou sociální sítě (zejména populární Facebook) tak úspěšné, je následující:

„Protože Facebook je esencí toho, co nás na webu bavilo a baví. Je to především komunikační nástroj. Umožňuje poznávat nové lidi a se známými být v kontaktu. Je prostorem, kde můžete publikovat texty, fotky nebo videa. Ale navíc vám dává do ruky mocný nástroj. Můžete si vybrat, v jaké společnosti se budete pohybovat.“¹

A nezbyvá než souhlasit. Ze sociálních sítí, které byly původně určené pro specifické skupiny lidí, se stal fenomén současného internetu. Na jejich popularitu má jistě vliv i současný rozvoj informačních technologií, zejména „chytrých“ mobilních telefonů, které svým uživatelům umožňují být online prakticky kdykoli a kdekoli a okamžitě tak sdílet či naopak konzumovat informace.

Sociální sítě jsou skloňovány v nejrůznějších souvislostech. Mluvílo se o nich například před dvěma lety v souvislosti s nepokoji a rabováním v Anglii, protože jejich prostřednictvím se výtržníci svolávali a organizovali.² Role sociálních sítí byla vyzdvižována také v době tzv. arabského jara, kde posloužily jako platforma pro rychlou komunikaci a šíření informací mezi účastníky protestů. V České republice se v současnosti živě diskutuje o otázce, jakou roli hrály sociální sítě v uskutečněné prezidentské volbě, neboť prezidentští kandidáti se vliv sociálních sítí snažili využít ve svých kampaních. V nedávné době u nás také došlo ke zřejmě prvnímu soudnímu řízení, které se týkalo krádeže identity právě na sociální síti.

¹ ČERMÁK, Miloš. INTERNET: Proč mít rád Facebook... In: *Neviditelný pes* [online]. 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/internet-proc-mit-rad-facebook-dem-p_spolecnost.asp?c=A090218_112807_p_spolecnost_wag

² DOUGLAS, Torin. Social media's role in the riots. In: *BBC* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-14457809>

Jak ilustruje uvedený krátký výčet, otázek spojených se sociálními sítěmi je celá řada a není možné je všechny v tomto textu obsáhnout. Cílem předkládané diplomové práce je popsat vysoce aktuální téma ochrany autorských práv na sociálních sítích. Ve své práci se zaměřím na právní hledisko sociálních sítí, zejména na problematiku ochrany autorských práv, neboť již z podstaty sociálních sítí (totiž sdílení informací uživateli) vyplývá úzké sepnutí s problematikou autorskoprávní ochrany. Z hlediska porušování autorských práv na sociálních sítích můžeme rozlišit dva okruhy subjektů odpovědných za takovéto jednání, a to jednak odpovědnost uživatele, který obsah chráněný autorským právem na sociální síť nahrává či jej neoprávněně stahuje, na druhé straně pak stojí odpovědnost provozovatele sociální sítě za obsah zde sdílený. Tato práce se bude věnovat především druhé z uvedených problematik, tedy odpovědnosti provozovatelů sociálních sítí a její limitaci, přičemž na tuto otázku nahlédne jak z české, tak z evropské a americké perspektivy.

V první části práce stručně definuji, co to vlastně jsou sociální sítě, a shrnu hlavní rizika, která s nimi souvisejí. Následně se zaměřím na problematiku autorských práv na sociálních sítích, konkrétně otázku autorského díla, copyrightu a jejich srovnání, licenčních smluv uzavíraných mezi uživatelem a sociální sítí a rozhodného práva pro vztah mezi uživatelem a poskytovatelem služby sociální sítě. V další části se budu blíže věnovat odpovědnosti za porušování autorských práv na sociálních sítích, a to jak odpovědnosti samotných uživatelů, kteří často dílo neoprávněně na internetovou stránku nahrávají, tak provozovatelů, na jejichž serveru je pak takové dílo umístěno. Nastíním také hlavní rysy právní úpravy této problematiky ve Spojených státech amerických (Digital Millennium Copyright Act), Evropské unii (především směrnice o elektronickém obchodu) a konečně v České republice (klíčový zákon o některých službách informační společnosti), doplněné judikaturou, která se tématu věnuje. V závěru se poté pokusím kriticky shrnout hlavní rysy úpravy odpovědnosti za porušení autorských práv na sociálních sítích a nastínit některé úvahy de lege ferenda.

Právní úprava použitá v této práci je platná ke dni 31. března 2013. Citace z anglických zdrojů jsou mým překladem.

2. Sociální sítě a jejich charakteristika

Evropská agentura pro informační a síťovou bezpečnost (dále jen „ENISA“) sociální sítě definuje jako online komunitu, která lidem umožňuje, aby prostřednictvím svého profilu komunikovali, seznamovali se, sdíleli fotky, obrázky či videa s ostatními uživateli sítě. Hlavními prvky sociálních sítí jsou profily (obsahující osobní informace o uživateli), přátelé (uživatelé, kteří si mohou vzájemně nahlížet do svých profilů a umístit zde komentáře) a skupiny (uživatelé se stejnými zájmy).³ Sociální sítě tak prakticky spojují množství samostatných internetových služeb jako je email, chat, fotogalerie, galerie videí, osobní blog, diskuzní skupiny apod., díky čemuž jsou pro uživatele velmi atraktivní. Uživatelem sociální sítě je osoba, která se na takovéto síti registruje a má zde profil. V poslední době je přitom stále častější, že uživateli jsou nejen soukromé fyzické osoby, ale i osoby právnické a společnosti, občanská sdružení apod., pro které mohou být sociální sítě účinným marketingovým a komunikačním nástrojem.

Existuje velké množství typů sociálních sítí, mezi světově nejpopulárnější patří zejména Facebook, Qzone, Twitter, Pinterest, LinkedIn, My Space či Google Plus.^{4,5} Sociální sítě se od sebe liší svým zaměřením, účelem a okruhem osob, který je navštěvuje. Například Facebook či Google Plus jsou sítěmi bez specifického zaměření, LinkedIn je síť specializovanou na pracovní trh, neboť umožňuje vytvoření profilu s pracovním životopisem, Twitter slouží k mikroblování (sdílení krátkých textů, tzv. tweetů) a Pinterest je jakási nástěnka ke sdílení obrázků. Sociální sítě jsou obvykle pro uživatele zdarma a mají zisk z prodeje reklamního prostoru inzerentům. Osobní údaje a další informace, které uživatelé sdílejí, totiž umožňují vytvoření reklamy, která bude

³ EUROPEAN NETWORK AND INFORMATION SECURITY AGENCY. Online as soon as it happens. [online] 2010. ISBN 978-92-9204-036-9. [cit. 2013-02-10] Dostupné z: http://www.enisa.europa.eu/activities/cert/security-month/deliverables/2010/onlineasithappens/at_download/fullReport

⁴ Top 15 Most Popular Social Networking Sites | February 2013. In: *EBizMBA* [online]. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>

⁵ PARKES, Matthew. The ten most popular social networking websites. In: *The Telegraph* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/google/8718580/The-ten-most-popular-social-networking-websites.html>

„šitá na míru“ danému konkrétnímu uživateli, čímž zvyšují pravděpodobnost komerční úspěšnosti a prodeje určitého produktu či služby.

Podle poslední zprávy společnosti ComScore, která se specializuje na online výzkum, jsou sociální sítě nejoblíbenější online aktivitou s více než 1,2 miliardou uživatelů.⁶ Toto číslo však nadále roste, jak ukazují aktuální statistiky oblíbených sociálních sítí⁷. Facebook je se svou téměř miliardou uživatelů nejoblíbenější sociální sítí vůbec, jen v České republice má 3 783 520 osob profil právě na této síti.⁸ Tato práce se proto ve svém výkladu o sociálních sítích bude zaměřovat zejména na Facebook, ačkoli uvedené závěry lze ve většině případů zobecnit na sociální sítě jako takové.

2.1. Rizika sociálních sítí

Se sociálními sítěmi je spojena řada právních otázek, problémů a nejasností. Tato oblast není právem jednoznačně řešena a její úprava je tak roztržena mezi množstvím předpisů. ENISA spatřuje největší hrozby sociálních sítí v oblasti ochrany soukromí a ochrany dat⁹, nicméně rizika je možné nalézt i jinde, například v oblasti ochrany autorských práv, neboť sdílení dat a informací je na sociálních sítích jednou z hlavních aktivit. V současné době vznikají zejména na půdě Evropské komise dokumenty, jejichž cílem je upravit stávající právní předpisy tak, aby reflektovaly aktuální vývoj právě s ohledem na sociální sítě.¹⁰ Níže jsou krátce nastíněny některé z hlavních problémů spojených se sociálními sítěmi. Otázce ochrany autorských práv se detailněji věnují následující kapitoly.

⁶ AQUINO, Carmela. It's a Social World: A Global Look at Social Networking. In: *ComScore* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.comscore.com/Insights/Blog/It_s_a_Social_World_A_Global_Look_at_Social_Networking

⁷ Facebook Statistics by Country. In: *Socialbakers* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/>

⁸ ibid

⁹ HOBGEN, Giles. Security Issues and Recommendations for Online Social Networks. In: *ENISA* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.enisa.europa.eu/publications/archive/security-issues-and-recommendations-for-online-social-networks/at_download/fullReport

¹⁰ ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. Opinion 1/2009 on the proposals amending Directive 2002/58/EC on privacy and electronic communications (e-Privacy Directive). [online] 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp159_en.pdf

2.1.1. Ochrana soukromí

Důležitou otázkou spojenou se sociálními sítěmi je ochrana soukromí (jakožto jedné ze složek ochrany osobnosti) a ochrana dat.¹¹ Ačkoli množství sdílených informací záleží na konkrétním uživateli, sociální sítě obvykle vytvářejí dojem soukromí a podporují uživatele, aby sdíleli co nejvíce informací, což dobře ilustruje nové rozhraní Facebooku „Timeline“, které umožňuje uživatelům vytvořit jakousi přímku jejich života a označit na ní nejdůležitější životní okamžiky (doprovázené fotografiemi, videi apod.). Uživatel si může zpravidla zvolit, komu umožní přístup do svého profilu a jaké konkrétní informace bude sdílet s veřejností (tedy i neuživateli sítě), svými přáteli (uživateli, kterým potvrdil přátelskou vazbu) či s některými skupinami přátel. Například Facebook nabízí uživateli v primárním nastavení sdílení informací se všemi (tedy uživateli i neuživateli sítě) a pokud chce uživatel své soukromí více chránit, musí sám provést změnu svého uživatelského nastavení (systém opt-out), což je předmětem kritiky.¹² Důvodem pro toto nastavení jsou finance – čím více uživatel sdílí, tím lépe je na něj možno zacílit zobrazovanou reklamu a tedy prodat draž reklamní prostor. Uživatelé si bohužel často neuvědomují možná rizika sdílení informací¹³, což pak může mít dopad i na jejich reálný život, např. v podobě výpovědi z pracovního poměru kvůli negativní kritice zaměstnání na Facebookovém profilu¹⁴.

Dalším možným rizikem je krádež identity, tedy situace, kdy je vytvořen falešný profil osobě bez jejího vědomí. V České republice došlo v nedávné době k prvnímu soudnímu rozhodnutí v této oblasti. Okresní soud v Liberci se zabýval případem, kdy byl kandidátce liberecké Komunistické strany Čech a Moravy Daně Lysákové vytvořen falešný profil na Facebooku, kde se o političce objevovaly negativní informace a

¹¹ HOBGEN, Giles. Security Issues and Recommendations for Online Social Networks. In: *ENISA* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.enisa.europa.eu/publications/archive/security-issues-and-recommendations-for-online-social-networks/at_download/fullReport

¹² HICKS, Laura. Through the privacy wall. *European Lawyer*. 2010, roč. 98, č. 51

¹³ Např. v americké studii organizace National Cyber Security Alliance z roku 2011 uvedlo 25% respondentů, že na sociálních sítích sdílí více informací než před rokem, 15% respondentů nikdy nezkontrolovalo nastavení zabezpečení a soukromí na svém účtu a pouze 18% zkontrolovalo své zabezpečení v posledním roce.

NATIONAL CYBER SECURITY ALLIANCE, McAfee, Zogby International. *2011 NCSA / McAfee Internet Home Users Survey*. [online] 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.staysafeonline.org/download/datasets/2068/NCSA_McAfee_Online%20User%20Study_Final_11_15_11.pdf

¹⁴ Facebook remark teenager is fired. In: *BBC News* [online]. 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/essex/7914415.stm>

zesměšňující fotografie, které vypadaly, jakoby je šířila sama. Žena se nejprve obrátila na domnělé pachatele, poté na správce Facebooku a nakonec na policii. Případ se dostal k soudu a soudce Richard Skýba případ v trestním řízení posoudil jako přečin poškozování cizích práv a pachatele uložil podmíněný trest odnětí svobody na čtyři měsíce.¹⁵

Problémem může být také zneužití sdílených informací, a to jak samotnými přáteli uživatele, tak sociální sítí či třetí stranou, které jsou sdílené informace poskytnuty (typicky společnosti, které poskytují pro sociální sítě hry či aplikace). Ačkoli tedy může být samotná sociální síť dobře zabezpečena, třetí strany, které využívají informace z osobních profilů, nemusejí splňovat bezpečnostní standardy dané sítí a také nemusejí být v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice o ochraně osobních údajů“) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (sále jen „směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“), proto z jejich strany hrozí větší riziko zneužití informací. Toto by měl změnit návrh Evropské komise, na základě kterého by měla sociální síť zabezpečit, aby třetí strany, jimž je poskytován obsah profilů, postupovaly v souladu se směrnicemi.¹⁶

Příkladem zneužití informací provozovatelem sociální sítě může být kontroverzní aplikace Beacon na Facebooku. Tato aplikace sbírala data o aktivitě uživatele na spřátelených stránkách (jednalo se zejména o online prodejce) a tyto informace pak automaticky zveřejňovala na profilu uživatele. To vyvolalo vlnu odporu a na Facebook byla podána hromadná žaloba, která skončila mimosoudním vyrovnáním, na jehož základě musela tato sociální síť investovat 9,5 milionu dolarů do nadace prosazující online bezpečnost a zabezpečení.¹⁷ Nakonec po mnoha námitkách

¹⁵ KAVANOVÁ, Lucie. Ukradli mi moje já. *Respekt*. 2012, roč. 23, č. 33, s. 33-35.

¹⁶ ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. Opinion 5/2009 on online social networking 2009. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp163_en.pdf

¹⁷ Case Comment: Lane v Facebook Inc. *Computer and Telecommunications Law Review*. 2010, roč. 16, č. 1.

(včetně petice podepsané více než 50 000 uživateli)¹⁸ Facebook tuto aplikaci zcela zrušil.¹⁹ Velkého přešlapu se dopustila také společnost Google, když v únoru 2010 spustila svou sociální síť Google Buzz, kde byl automaticky vytvořen profil všem osobám využívajícím emailového klienta Gmail. Ke každému profilu byl také automaticky vygenerován seznam přátel („followers“) a to na základě emailového adresáře osob, se kterými uživatel nejčastěji komunikoval, čímž prakticky došlo ke zveřejnění emailových adresářů. Také v tomto případě byla podána hromadná žaloba ukončená mimosoudním vyrovnáním, která donutila Google změnit nastavení kritizované sociální sítě a zaplatit 8,5 milionu dolarů organizacím zabývajících se ochranu soukromí na internetu.²⁰ I tato služba byla ukončena.²¹

Sociální sítě mohou být také terčem hackerského útoku, jehož cílem bude získání osobních údajů a dat, která jsou v současnosti žádaným obchodním artiklem. Bohužel neexistují žádná statistická data, neboť v současné době nemusí být tyto útoky nijak zveřejňovány a sociální sítě o nich dobrovolně z evidentních důvodů neinformují. Uživatelé tak mohou snadno nabýt dojmu, že sociální sítě jsou zcela bezpečné. Tuto skutečnost kritizuje návrh Evropské komise, který doporučuje novelizaci směrnice o soukromí a elektronických komunikacích, na jejímž základě by měly sociální sítě povinně informovat své uživatele o porušení ochrany soukromí a dat a spojených rizicích.²²

2.1.2. Ochrana dat

Vzhledem k tomu, že sociální sítě obsahují obrovské množství dat, bezpochyby se na ně vztahují předpisy o ochraně dat, zejména směrnice o ochraně osobních údajů a v České republice pak zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně

¹⁸ Protests force Facebook to change. In: *BBC News* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7120916.stm>

¹⁹ Q&A: Facebook privacy changes. In: *BBC News* [online]. 2010 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/10165573>

²⁰ Case Comment: Google Buzz Settlement. *Computer and Telecommunications Law Review*. 2011, roč. 17, č. 1.

²¹ HOROWITZ, Bradley. A fall sweep. In: *Google - Official Blog* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://googleblog.blogspot.com/2011/10/fall-sweep.html>

²² ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. Opinion 1/2009 on the proposals amending Directive 2002/58/EC on privacy and electronic communications (e-Privacy Directive). [online] 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp159_en.pdf

některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“). Vzhledem ke stáří obou předpisů není překvapivé, že žádný z nich existenci sociálních sítí nebere na vědomí. Problematická je zejména otázka správce údajů, přičemž dle §4 písm. j) zákona o ochraně osobních údajů je správcem „každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj“, zpracováním se pak myslí zejména „shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace“.

U sociálních sítí ale musíme v zásadě rozlišit mezi dvěma typy dat. První skupinou jsou údaje, které uživatel povinně poskytuje provozovateli sociální sítě při vytváření účtu (registraci), tedy jméno, datum narození, pohlaví apod. V takovémto případě není pochyb, že sociální síť je správcem těchto údajů. Druhým typem dat jsou údaje, které poskytuje a sdílí sám uživatel, aniž by to od něj poskytovatel sociální sítě vyžadoval. V tomto případě ale není jasné, zda je správcem opět poskytovatel sociální sítě (který ale nemá vliv na to, jaký obsah bude sdílen a jakým způsobem s ním bude nakládáno) či uživatel sám (neboť právě on rozhoduje o tom, jaké údaje bude sdílet, jak je bude upravovat a může je kdykoli smazat). Garrie a Wong²³ zastávají názor, že směrnice o ochraně osobních údajů se může v některých případech aplikovat i na jednotlivé fyzické osoby. Tento názor byl potvrzen také ve Švédsku v případě trestního stíhání proti Bodil Lindqvist. Žena byla trestně stíhána za porušení švédského zákona, který implementoval směrnici o ochraně osobních údajů, protože vytvořila webové stránky, na kterých publikovala o členech své farnosti osobní údaje jako jména, telefonní čísla a další informace, aniž by tyto osoby předem požádala o souhlas. Soudní dvůr Evropské unie posuzoval jako předběžnou otázku, zda se směrnice o ochraně osobních údajů může aplikovat na danou situaci a vyslovil názor, že se článek 3 odst. 1 směrnice aplikuje také na případy, kdy jsou na internetových stránkách publikovány informace identifikující osoby (jako jméno, telefonní číslo, záliby apod.).²⁴ Jinými

²³ GARRIE, Daniel B. a Rebecca WONG. Social networking: opening the floodgates to "personal data". *Computer and Telecommunications Law Review*. 2010, roč. 16, č. 6, s. 167-175.

²⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 6. 11. 2003. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Göta hovrätt – Švédsko. Trestní řízení proti Bodil Lindqvist. Věc C-101/01

slovy, Bodil Lindqvist byla správcem osobních údajů se všemi povinnostmi vyplývajícími ze směrnice.

Pokud bychom uvedený přístup aplikovali na sociální sítě, uživatel, který uvede osobní údaje o někom jiném, by mohl být správcem těchto údajů dle směrnice o ochraně osobních údajů. Pokud však aplikujeme směrnice o ochraně osobních údajů na prostředí sociálních sítí ještě dále, byl by správcem citlivých údajů, na kterého se vztahují podle směrnice přísnější kritéria, takový uživatel, který sdělí informaci o zdravotním stavu, náboženském či politickém přesvědčení nebo sexuální orientaci někoho jiného. V krajním případě by tímto zpřístupněním mohlo být například i sdílení fotografie, kde má určitá osoba nohu v sádře či tričko vyjadřující politický názor.

S výše popisovaným souvisí také otázka, co se stane se všemi sdílenými informacemi poté, co se uživatel rozhodne smazat svůj profil. Např. na Facebooku nedochází smazáním uživatelského profilu automaticky ke smazání nahraných dat, tyto všechny informace jsou dále uchovávány až po dobu 90 dní. Avšak určité informace, které uživatel sdílel (např. diskusní příspěvky ve skupině) zůstanou i po uplynutí této doby na Facebooku nahrané²⁵ a je tedy otázkou, zda a případně jakým způsobem se uživatel může domáhat jejich odstranění. V této oblasti se čím dál častěji debatuje o „právu být zapomenut“ („right to be forgotten“), tedy právu uživatele vymazat o sobě samém z internetu (včetně sociálních sítí) informace.²⁶ Evropskou komisí navrhovaná novela směrnice o ochraně osobních údajů uživatelům internetu toto právo, které by mělo umožnit uživatelům kontrolu nad zpracováním jejich údajů a možnost jejich smazání, přiznává.²⁷ Bude nepochybně zajímavé sledovat, zda bude tato novela nakonec přijata a případně jakým způsobem bude technicky provedena, neboť s sebou nese výrazný zásah do práv provozovatelů internetových serverů.

²⁵ Zásady používání dat. In: *Facebook* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/about/privacy/>

²⁶ BERNAL, Paul A. A Right to Delete?. *European Journal of Law and Technology*. 2011, roč. 2, č. 2, s. 1-18.

²⁷ EVROPSKÁ KOMISE. How does the data protection reform strengthen citizens' rights? [online]. 2012. [cit. 2013-02-10] Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/factsheets/2_en.pdf

3. Autorská práva v prostředí sociálních sítí

Jak již bylo zmiňováno výše, jedním z hlavních účelů a aktivit na sociálních sítích je sdílení obsahu - uživatelé sdílejí jak komentáře, texty, tak i hudbu či videa. Tento obsah může být (a obvykle také je) dílem dle autorského zákona a je tak chráněn autorským právem. K vymezení problému autorských práv na sociálních sítích je třeba nejprve stručně definovat pojem autorského díla dle českého právního řádu. Vzhledem ke skutečnosti, že internet a s ním i sociální sítě mají významný teritoriální přesah, je ale třeba vymežit také pojem copyrightu a srovnat tyto dva koncepty z hlediska ochrany poskytované autorským právům. Jelikož prostředí sociálních sítí a internetu vůbec typicky obsahuje mezinárodní prvek (většina sociálních sítí je založena podle jiného než českého práva, uživatel a provozovatel se nacházejí v rozdílných státech), je nutné zodpovědět také otázku práva rozhodného jak pro poskytování ochrany, tak pro vzniklý smluvní vztah.

3.1. Dílo

K tomu, aby mohlo být dílo autorským dílem dle zákona č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), musí kumulativně splňovat základní pojmové znaky tak, jak jsou definovány v ustanovení § 2 tohoto zákona. Dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké musí být výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora a současně musí být vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě. Vzhledem k tomu, že zákon stanoví kategorie uměleckých děl (sem spadá i dílo literární) a vědeckých děl, lze tyto kategorie považovat za další nutný pojmový znak autorského díla.²⁸ Pokud dílo vyhovuje podmínkám této tzv. generální klauzule, je předmětem ochrany autorského práva.

Legální definici tvůrčí činnosti autorský zákon neobsahuje. Nejvyšší soud²⁹ tvůrčí činnost definoval jako činnost vytváření něčeho nehmotného, přičemž dosažení výsledku této činnosti závisí na osobních vlastnostech tvůrce. Zvláštními osobními

²⁸ s. 4 CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 496 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 4924/2007, ze dne 10.11.2009

vlastnostmi autora díla je zejména schopnost tvořit, a to literárně, jinak umělecky nebo vědecky.³⁰ Výsledek tvůrčí činnosti je pak neoddělitelným tvůrčím projevem člověka, neboť k němu bylo použito zvláštních osobních vlastností dané osoby. Z tohoto vyplývá autorskoprávní individualita díla chápaná ve smyslu statistické pravděpodobnosti jedinečnosti díla. Autorským dílem by tedy nebyl výsledek činnosti, ke kterému může dospět několik osob nezávisle na sobě jako např. objevení dosud neobjeveného, u takovýchto výsledků činnosti ale není vyloučena jiná možnost ochrany právy průmyslovými či jinými. Existence dvou totožných děl by znamenala, že jedno je plagiátem druhého nebo že ani jedno z těchto děl nenaplnuje znaky díla autorského, a proto mu nemůže být přiznána ochrana dle autorského zákona.³¹

Druhou nutnou podmínkou autorského díla je jeho vyjádření v objektivně vnímatelné podobě, což znamená, že dílo je možno objektivně vnímat smysly. Autorský zákon přitom nestanoví povinnosti, aby bylo dílo jakkoli zachyceno na hmotném nosiči, což ve své rozhodovací praxi potvrdil i Nejvyšší soud.³² Díla na internetu, která jsou vyjádřena v elektronické podobě, podmínku vnímatelnosti bezpochyby splňují, autorský zákon navíc tuto možnost výslovně upravuje v § 2 odst. 1. Autorský zákon dále podává v § 2 odst. 6 negativní výčet děl, která nejsou autorskými díly dle tohoto zákona, kam patří především námět, nápad či myšlenka.

Výjimku z uvedených obligatorních znaků autorského díla tvoří díla taxativně uvedená v §2 odst. 2 autorského zákona, a to počítačový program, databáze a fotografie. Tato výjimka je odůvodněna povahou uvedených děl, kdy tvůrčí činností různých autorů může dojít ke stejnému výsledku a dané dílo by pak postrádalo prvek jedinečnosti. Počítačový program, databáze a fotografie jsou tedy autorskými díly bez nutnosti jejich jedinečnosti, ovšem za předpokladu, že jsou původní. Kritérium původnosti je slabší podmínkou než jedinečnost a znamená, že je dílo výsledkem duševní činnosti autora, jinými slovy, není plagiátem jiného díla, ačkoli může být s

³⁰ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xviii, 971 s. ISBN 80-717-9608-5.

³¹ *ibid*

³² Např. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007

takovým dílem prakticky totožné. Z hlediska autorského práva nehraje žádný význam, zda bylo dílo vytvořeno pomocí či prostřednictvím technického zařízení či nikoli.³³

Pokud tedy dílo splní obě výše uvedené podmínky, je mu poskytnuta autorskoprávní ochrana bez dalšího, ovšem s některými výjimkami. Z autorskoprávní ochrany jsou vyňata tzv. volná díla upravená v § 28 autorského zákona. Pokud uběhla doba trvání majetkových práv, je u těchto děl umožněno jejich volné a bezúplatné užití. Tímto volným užitím ale nesmí být dotčeno právo zveřejnitel dosud nezveřejněného díla (§28 odst. 2 autorského zákona) a tzv. postmortální ochrana osobnostních práv autorských dle § 11 odst. 5 autorského zákona, podle níž si po smrti autora nesmí nikdo osobovat autorství k dílu, dílo nesmí být užito způsobem snižujícím jeho hodnotu a musí být uvedeno jméno autora díla, nejde-li o dílo anonymní. Negativní vymezení díla uvádí i § 3 autorského zákona, kde jsou uvedeny výtvoř, které lze sice za dílo považovat, ale autorskoprávní ochrana jim není poskytována z důvodu veřejného zájmu (např. úřední dílo či výtvoř tradiční lidové kultury). Omezení ochrany autorského práva lze pak dále nalézt v díle čtvrtém autorského zákona obsahujícím výjimky a omezení autorského práva. Na ochranu poskytovanou autorským dílům nemají vliv další skutečnosti či vlastnosti tohoto díla jako např. hodnota. Autorský zákon sice výslovně jmenuje některé druhy autorských děl, tento výčet je však pouze demonstrativní. Autorskoprávní ochrana je poskytována nejen dílům dokončeným, ale také jeho jednotlivým vývojovým fázím a částem, jak vyplývá z § 2 odst. 3 autorského zákona.

Primárním nositelem autorských práv je autor, tedy osoba, která autorské dílo vytvořila, přičemž autorem může být dle autorského zákona pouze osoba fyzická a to bez ohledu na její právní způsobilost.³⁴ Česká právní úprava vychází z koncepce dualistického členění autorských práv na výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Osobnostní práva jsou úzce spjata s osobností autora, který je nemůže převést ani se jich vzdát, smrtí tato práva zanikají. Po smrti autora si ale nesmí nikdo osobovat autorství k jeho dílu, autor díla musí být uveden (je-li to obvyklé) a dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu. Této ochrany se může domáhat

³³ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xviii, 971 s. ISBN 80-717-9608-5.

³⁴ s. 54 KŘÍŽ, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde, 1999. 252 s. ISBN 80-7201-190-1.

kterákoli z autorových osob blízkých, právnická osoba sdružující autory či kolektivní správce. Do kategorie osobnostních práv patří zejména právo autora rozhodnout o zveřejnění díla, právo osobovat si autorství a právo na nedotknutelnost díla. Na druhé straně stojí majetková práva, která jsou spíše ekonomického charakteru. Autorovi náleží právo dílo užít (v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně, v souboru nebo ve spojení s jiným dílem či prvky) a také právo udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k užití díla. Autorský zákon uvádí demonstrativní výčet způsobů užití díla, kam patří právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování, pronájem, půjčování a vystavování originálu či rozmnoženiny a právo na sdělování díla veřejnosti. Poskytnutím oprávnění k užití díla majetkové právo autora nezaniká, pouze je omezeno v rozsahu stanoveném uzavřenou licenční smlouvou. Bez tohoto oprávnění může jiná osoba dílo užít pouze v případech stanovených v zákoně (volné užití, kdy se nejedná o užití ve smyslu autorského zákona a bezúplatné zákonné licence). Majetková práva, není-li stanoveno jinak, trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti a jsou předmětem dědictví.

V prostředí sociálních sítí budou nejčastěji sdílenými díly fotografie či obrázky, dále pak videa (hudební, filmová či jiná) a texty, tedy autorská díla fotografická, výtvarná, audiovizuální a literární. V této souvislosti je vhodné zmínit specifickou licenci pro fotografickou podobiznu uživatele samotného upravenou v § 38b autorského zákona, která řeší střet práva osobnostního práva k podobizně dle §11 a následujících zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) a práva autorského. Tato zákonná licence umožňuje osobě, která si úplatně objednala svou fotografickou podobiznu, aby ji užila bez souhlasu autora díla za podmínky, že toto užití bude nevýdělečné. Toto právo náleží pouze zobrazené osobě, což nemusí nutně být objednatel fotografického díla.³⁵ Uživatel tedy může publikovat na sociální síti svou fotografii pořízenou někým jiným, pokud byla zhotovena za úplatu.

Uživatelé také velmi často publikují „statusy“ (obvykle krátké texty popisující aktuální činnost, náladu apod.). Autorskoprávní ochrana těchto statusů není zcela jednoznačná, vzhledem k jejich nepříliš rozsáhlé délce. Proto zejména krátká oznámení

³⁵ s. 403 CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 476 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

chráněna spíše nebudou, neboť nesplní obligatorní znaky autorského díla – nebudou výsledkem tvůrčí činnosti autora (a tedy budou postrádat prvek jedinečnosti), naopak publikace delšího textu či např. eseje, básně, povídky a podobně již ochrany autorského práva požívat bude.

Úprava ochrany autora proti zásahu do jeho autorských práv a civilní sankce za takovéto porušení se nalézá v § 40 autorského zákona. V prostředí sociálních sítí bude mít porušení obvykle podobu sdílení díla, což je zásahem do práva autora rozhodnout o způsobu zveřejnění díla. Dotčený autor se může domáhat zejména určení svého autorství, zákazu ohrožení svého práva, sdělení údajů o neoprávněném užití, odstranění následků zásahu do práva, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora. Právě poslední ustanovení umožňuje uplatnění zdržovacích nároků proti poskytovatelům zprostředkovatelských služeb³⁶, mezi něž patří i provozovatelé sociálních sítí, autorský zákon totiž nestanoví, vůči komu může autor svá práva dle § 40 uplatnit.³⁷ Uplatněním tohoto práva přitom zůstává nedotčena možnost domáhat se náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení dle zvláštních předpisů, přičemž tímto předpisem je v daném případě občanský zákoník. Česká právní úprava přitom vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „informační směrnice“), která harmonizuje problematiku porušování autorských práv a jiných práv duševního vlastnictví s ohledem na potřeby informační společnosti a současně implementuje mezinárodní závazky vyplývající ze smluv přijatých na půdě Světové organizace pro ochranu duševního vlastnictví. Pro provozovatele sociálních sítí je klíčový článek 8 informační směrnice. Ten ukládá členským státům povinnost stanovit přiměřené sankce a ochranné prostředky, aby zamezily porušování práv duševního vlastnictví a také povinnost umožnit podání žádosti o soudní zákaz ve vztahu k poskytovateli, jehož služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících.

³⁶ CÍSAŘOVÁ, Zuzana. Pasivní legitimace (host) providerů v případech porušování autorských práv na internetu a rozsudky L'Oréal/Ebay a Scarlet/SABAM. In: KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87146-56-9.

³⁷ s. 157 ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 252 s., ISBN 80-7201-423-4.

3.2.Srovnání autorského práva a copyrightu

Koncept copyrightu je využíván v angloamerickém právním systému. Copyright představuje právo jeho držitele kontrolovat šíření určitého díla.³⁸ Vymezení hranic mezi anglickým a americkým systémem copyrightu je v dnešní době značně problematické také díky internetu. Díky postupné internacionalizaci autorského práva se nestírají pouze rozdíly mezi anglickým a americkým pojetím copyrightu, ale také se sblížuje angloamerická a kontinentální doktrína autorského práva. To je způsobeno nejen existencí globální informační společnosti a internetu, ale rovněž mezinárodními organizacemi zabývajícími se duševním vlastnictvím a multilaterálními mezinárodními smlouvami, které mají za cíl vytvořit standardy ochrany. Pro účely tohoto srovnání budu primárně vycházet z americké úpravy copyrightu, neboť sociální sítě jsou obvykle založeny dle práva Spojených států amerických.

Hlavním rozdílem mezi angloamerickým a kontinentálním systémem je odlišné pojetí osoby autora a kladení důrazu na jinou složku autorského práva – zatímco evropský kontinentální systém se zaměřuje více na ochranu osobnostních práv, angloamerický klade větší důraz na ekonomickou stránku ochrany. V evropském systému bývá dílo chápáno jako výsledek tvůrčí činnosti autora, naopak angloamerická úprava vychází z doktríny „dovednosti a práce“ („skill and labour“), která je považována za nižší standard než intelektuální tvůrčí činnost autora.³⁹ Z tohoto rozdílného chápání pak vycházejí další rozdíly. Pojetí osobnostních (morálních) práv je výrazně širší v kontinentálním systému, kde také může být autorem díla pouze fyzická osoba, naopak v angloamerickém systému může být autorem i osoba právnická. Tyto odlišnosti v nahlížení na osobnostní práva se projevují i v nakládání s autorskými právy, kdy v evropském systému autor licenční smlouvou pouze převádí oprávnění k výkonu majetkových práv a jeho osobnostní autorská práva jsou nepřevoditelná. Na druhé straně v angloamerickém systému je možný tzv. buyout, tedy prodej/koupě veškerých práv spojených s copyrightem. Systémy se také liší v délce doby ochrany autorských

³⁸ Copyright Basics. In: *U. S. Copyright Office* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/circs/circ01.pdf>

³⁹ s. 109 Kříž, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde, 1999. 252 s. ISBN 80-7201-190-1.

práv – zatímco v evropském systému je doba trvání práv stanovena jednoznačně, ve Spojených státech amerických závisí např. na době či místě zveřejnění díla.⁴⁰

V angloamerickém systému musí být dílo k tomu, aby mu byla poskytnuta ochrana, zachyceno na hmotném nosiči (např. zvuk na CD)⁴¹, na druhé straně v kontinentálním systému dostačuje, aby bylo dílo vnímatelné smysly, jak již bylo uvedeno výše, dílem je tedy například i proslov, který nebyl nijak zaznamenán. Tento rozdíl ale není v souvislosti s autorskými právy na sociálních sítích podstatný, neboť zde bude dílo vždy na nosiči (kterým je v tomto případě internetový server) zachyceno.

Oba systémy již v současnosti vycházejí z neformálnosti ochrany, kdy se dílo stává předmětem ochrany bez dalšího, bez nutnosti jakékoli registrace. Tento princip je definován v článku 5 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. 9. 1886 (dále jen „Bernská úmluva“), mezi jejichž 166 smluvních stran patří i Spojené státy americké a Velká Británie jakožto hlavní představitelé zemí se systémem copyrightu.⁴² Ve Spojených státech amerických registrace copyrightu nadále existuje, ovšem ne jako nutná podmínka k poskytnutí ochrany autorských práv, ale jako důkaz o době vzniku díla a jeho obsahu a usnadňuje tak autorovi ochranu jeho práv. Pro díla, která v USA vznikla, je registrace copyrightu u Úřadu pro autorská práva USA nezbytnou podmínkou pro podání žaloby na porušení copyrightu k soudu.⁴³

⁴⁰ MALÁ ŽIKOVSKÁ, Petra. Doba trvání autorských práv v USA. In: KŘÍŽ, Jan. *Aktuální otázky práva autorského*. Praha: Karolinum, 2008. 83 s. ISBN 978-80-246-1528-8.

⁴¹ Spojené státy americké, Copyright Act of 1976, 90 Stat. 2541 (1976).

⁴² Velká Británie Bernskou úmluvu ratifikovala 5. září 1887, USA k ní přistoupily 16. listopadu 1988, účinná je od 1. března 1989. Contracting Parties. In: World Intellectual Property Organization [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15

⁴³ Rozsudek US Supreme Court ze dne 2. března 2010, č. 08-103, ve věci Reed Elsevier, Inc. proti Muchnick

3.3. Rozhodné právo

Dříve, než se budu konkrétně zabývat licencí, kterou uděluje uživatel sociální sítě k užívání svých autorských práv, je nutné definovat právo rozhodné, neboť pro českého uživatele sociální sítě se obvykle jedná o právní vztah s mezinárodním prvkem (provozovatelem Facebooku je společnost Facebook, Inc. se sídlem ve Spojených státech amerických, provozovatelem Google Plus společnost Google Inc. také se sídlem ve Spojených státech amerických apod.). V této souvislosti je třeba rozlišit dva okruhy problémů. Prvním z nich je otázka, kterým právním řádem se bude řídit ochrana autorského práva, tedy jaké právo bude určovat, zda se jedná o dílo autorské a zda toto dílo požívá ochrany, jaká jsou práva autora a jaká je jejich doba trvání. Na druhé straně pak stojí problematika práva rozhodného pro závazky z autorských práv. Otázka rozhodného práva je přitom pro rozsah a způsob ochrany práva klíčová.

Autorské právo je založeno na principu teritoriality, což znamená, že ochrana je územně limitována a je poskytována právním řádem určitého státu. Na základě tohoto principu, nazývaného také *lex loci protectionis*, se tedy použije právní úprava toho státu, kde došlo k využití, respektive zneužití, díla. Mnohostranné mezinárodní smlouvy, které upravují problematiku ochrany autorských práv, se otázkou rozhodného práva v dostatečném rozsahu nezabývají⁴⁴, Bernská úmluva, jejímž signatářem je i Česká republika⁴⁵, zakotvuje právě tento princip teritoriality. Ochrana dle autorského zákona je tedy poskytována všem dílům na území České republiky. Dle § 107 odst. 1 autorského zákona se ochrana vztahuje také na všechna díla autorů, kteří jsou českými občany bez ohledu na to, kde byla tato díla vytvořena (princip *personality*). Vzhledem k tomu, že je Česká republika členem Evropské unie (dále jen „EU“), je ochrana poskytována také autorským dílům příslušníků ostatních členských zemí EU, jak vyplývá ze zákazu diskriminace, který je zakotven v článku 18 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Ochrana autorským právům cizích státních příslušníků nečlenských zemí EU je poskytována v rámci tzv. asimilačního režimu, upraveném v §107 odst. 2

⁴⁴ s. 135 TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, 174 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁴⁵ Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 133/1980 Sb., ve znění pozdějších předpisů

autorského zákona. Asimilační režim vychází z mezinárodních smluv, dle kterých jsou smluvní státy povinny poskytovat státním příslušníkům signatářských zemí stejnou ochranu jako vlastním občanům a stanoví minimální úroveň ochrany.

Jak již bylo řečeno výše, pro oblast poskytování ochrany autorským právům kolizní úprava neexistuje. Od této problematiky však musíme odlišit kolizní normy pro určení práva rozhodného pro závazky z autorského práva. Tato kolizní norma je klíčová zejména pro licenční smlouvy s cizím prvkem, kam patří i smlouva uzavíraná mezi uživatelem a provozovatelem sociální sítě. Vzhledem k tomu, že mezinárodní smlouvy se touto otázkou nezabývají, je třeba použít normy mezinárodního práva soukromého, v české právní úpravě tedy zákona č. 97/1963 o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“). Dle § 10 odst. 1 ZMPS se má smlouva řídit právním řádem, jehož použití odpovídá rozumnému uspořádání daného právního vztahu. Strany si ale mohou zvolit právní řád, kterým se bude daný vztah řídit a v takovém případě má tato volba přednost před uvedeným pravidlem. Tato možnost volby však není zcela neomezená z důvodu tzv. nutně použitelných imperativních norem, které musí být v daném státě dodržovány bez ohledu na to, který právní řád je pro smluvní vztah rozhodný.⁴⁶ V souvislosti s možností volby rozhodného práva je však nutné zmínit institut výhrady veřejného pořádku, tedy nemožnosti použití takového cizího právního předpisu, jehož účinky se přiči zásadám společenského a státního zřízení ČR, na nichž je nutné trvat. V oblasti autorského práva by mohl být tento institut použitelný zejména při posuzování převoditelnosti osobních autorských práv, neboť je tato problematika v evropském a angloamerickém právním systému nazírána rozdílně.⁴⁷

⁴⁶ s. 235 a násl. KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009. 462s., ISBN 978-80-7239-231-5

⁴⁷ s. 157 ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 252 s., ISBN 80-7201-423-4.

3.4. Licence poskytnutá Facebooku

K tomu, aby se osoba mohla stát uživatelem sociální sítě, musí se nejprve registrovat a souhlasit s podmínkami poskytování této služby. Při této registraci dochází mezi poskytovatelem a uživatelem k uzavření smlouvy prostřednictvím prostředků komunikace na dálku. Tato smlouva pak vymezuje vzájemná práva a povinnosti smluvních stran.

K zodpovězení otázky ohledně autorských práv na Facebooku je nutné nahlédnout do sekce nazvané Prohlášení o právech a povinnostech. Nalezneme zde mimo jiné prohlášení uživatele, kde deklaruje následující: „*jste vlastníkem veškerého obsahu a informací, které na Facebooku zveřejníte, a můžete určit, jakým způsobem budou sdíleny, pomocí nastavení soukromí a nastavení aplikací.*“⁴⁸ Jinými slovy, uživatel zde souhlasí s tím, že je autorem či oprávněným ke všem dílům, která na sociální síti zveřejní, toto ustanovení se váže k principu bezpečného přístavu, který bude diskutován níže. Z hlediska autorských práv je zajímavé následující ustanovení bodu 2.1 Prohlášení:

„Pro obsah chráněný právy k duševnímu vlastnictví, jako jsou fotografie a videa (obsah podléhající duševnímu vlastnictví, DV), nám výslovně udělujete následující oprávnění, v souladu s vašim nastavením soukromí a nastavením aplikací: udělujete nám nevýhradní, přenosnou, převoditelnou, celosvětovou bezúplatnou (royalty-free) licenci na použití veškerého obsahu podléhajícího DV, který zveřejníte na Facebooku nebo v návaznosti na něj (Licence k DV). Tato licence k DV končí, jakmile svůj obsah podléhající DV odstraníte ze svého účtu, s výjimkou případů, kdy jste tento obsah sdíleli s ostatními (pokud jej také oni neodstranili).“⁴⁹

Licenční smlouvou poskytuje autor nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít k jednotlivým nebo ke všem způsobům užití. Licenční smlouva tak představuje možnost autora volně nakládat se svým majetkovým právem, jedná se o speciální

⁴⁸ Prohlášení o právech a povinnostech. In: *Facebook* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/terms>

⁴⁹ ibid

smluvní typ zakotvený v § 46 – 55 autorského zákona, pro nějž platí obecné zásady občanského (případně obchodního) zákoníku.⁵⁰ Předmětem licenční smlouvy je poskytnutí licence k užití díla a odměna za toto oprávnění. Licenční smlouva musí splnit obligatorní zákonné náležitosti, jinak by byla absolutně neplatná dle § 39 občanského zákoníku. Mezi tyto obligatorní znaky patří určení díla, projev vůle autora poskytnout oprávnění k užití díla (licenci) a ujednání o odměně. Uvedená smlouva bezpochyby obsahuje prvek vůle autora poskytnout licenci (tím, že se registruje a tímto s obsahem smlouvy souhlasí) a odměnu za licenci (smlouva výslovně stanovuje, že licence je bezúplatná a je tedy v souladu s § 49 odst. 2 písm. b) autorského zákona). Smlouva uvádí, že je licence poskytována pro „*obsah chráněný právy duševního vlastnictví*“, je tedy otázkou, zda je tímto předmět díla dostatečně určen. Vzhledem k tomu, že v případě sociální sítě se jedná o všechna díla, která uživatel nahraje a tedy dobrovolně na základě svobodné vůle a vlastního uvážení poskytne provozovateli, domnívám se, že jde o ujednání platné.

Licence může být poskytnuta jako výhradní či nevýhradní. V případě výhradní licence nesmí autor poskytnout licenci třetí osobě a není-li ujednáno jinak, musí se i sám zdržet výkonu oprávnění, ke kterému udělil licenci. Tento typ licence vyžaduje písemnou formu. V případě nevýhradní licence, jak ji definuje autorský zákon v §47 odst. 3, je autor „*nadále oprávněn k výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil, jakož i poskytnutí licence třetím osobám.*“ Uvedená smlouva poskytuje výslovně licenci nevýhradní, není zde tedy požadavek písemné formy. Vzhledem k prostředí internetu není možné tuto smlouvu uzavřít tradičními způsoby (typicky ústně či písemně). Z tohoto důvodu obsahuje autorský zákon ustanovení § 46 odst. 6, které reaguje na specifika internetu a k uzavření smlouvy dojde v okamžiku akceptace návrhu smlouvy. Tento zvláštní způsob uzavření licenční smlouvy lze využít, pokud to vyplývá z obsahu návrhu smlouvy, z praxe, kterou mezi sebou strany zavedly či ze zvyklostí.⁵¹ V daném případě tedy uživatel jakožto autor uzavře prostřednictvím registrace na sociální síti s touto sítí licenční smlouvu a to digitálně na dálku (jedná se o tzv. click-

⁵⁰ s. 91 CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 476 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

⁵¹ TELEČEK, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xviii, 971 s.. ISBN 80-717-9608-5.

through smlouvu, tedy smlouvu uzavřenou kliknutím myši na ikonu s akceptací smlouvy⁵²).

Uvedená smlouva dále uvádí, že autor poskytuje sociální síti „přenosnou, převoditelnou“ licenci. Tímto ustanovením ve smluvních podmínkách je pravděpodobně myšlena tzv. sublicence, tedy oprávnění nabyvatele poskytnout oprávnění tvořící součást licence třetí osobě. Možnost poskytnutí sublicence je vždy podmíněna souhlasem autora, který může být udělen jak samostatnou smlouvou, tak obsažen v původní licenční smlouvě. V tomto případě je tedy možnost sublicence obsažena již v prvotní licenční smlouvě a nabyvatel – sociální síť - proto může poskytovat sublicence k autorským dílům uživatele třetím osobám bez dalšího.

Licenční smlouva primárně předpokládá závazek nabyvatele poskytnout autorovi za oprávnění odměnu. Není-li výše odměny za licenci ve smlouvě výslovně uvedena či smlouva neobsahuje alespoň ujednání o způsobu výpočtu této odměny, je taková smlouva absolutně neplatná, pokud ze smlouvy nevyplývá úmysl poskytnout autorovi odměnu (která je poté poskytována v obvyklé výši v době uzavření smlouvy za obdobných podmínek pro podobné dílo) či pokud není smlouva sjednána bezúplatně. Diskutovaná smlouva tedy spadá pod tuto uvedenou výjimku, neboť výslovně uvádí bezúplatnost.

Na základě výše uvedeného můžeme shrnout, že registrací na Facebooku dochází mezi uživatelem a sociální sítí k uzavření platné licenční smlouvy. Tato licenční smlouva poskytující oprávnění k veškerým autorským dílům, které uživatel na síti zpřístupní, je nevýhradní, celosvětová, bezúplatná a nabyvatel má kdykoli možnost poskytnout třetí osobě podlicenci.

Co se týče rozhodné práva pro licenční smlouvu uzavíranou mezi uživatelem a Facebookem, ustanovení bodu 16.1 Prohlášení nazvané Spory v této souvislosti stanoví:

„Veškeré žaloby, soudní řízení nebo spory vůči nám vzešlé z tohoto Prohlášení nebo používání služby Facebook nebo v souvislosti s nimi budete vznášet výhradně u státního nebo federálního soudu v Santa Clara County, USA. Toto

⁵² VUČKA, Jan. Elektronické smlouvy - část II: Click-through smlouvy. In: *IT Právo* [online]. 2002 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=72344>

prohlášení a vaše případné žaloby na nás se řídí zákony státu Kalifornie, USA, bez ohledu na kolizi právních ustanovení. Souhlasíte, že případné soudní spory budou podléhat jurisdikci soudů v Santa Clara County, Kalifornie, USA.^{53 54}

Uživatel tedy při registraci souhlasí, že pro danou licenční smlouvu bude rozhodným právem právní řád státu Kalifornie ve Spojených státech amerických, což je v souladu s možností volby práva dle ZMPS tak, jak je diskutována výše. Toto ustanovení bude klíčové ve chvíli, kdy by se chtěl autor domáhat ochrany svých práv.

Troufám si tvrdit, že diskutovaná ustanovení smlouvy, která je při registraci uzavírána, by mnohé uživatele překvapila, neboť ne všichni si podrobně pročítají podmínky služby. Každý uživatel totiž při registraci nejen uděluje provozovateli sociální sítě licenci ke všem dílům, která na sociální síti zpřístupní, ale navíc souhlasí s tím, že se možného porušení svých autorských práv bude domáhat u soudu ve Spojených státech amerických. Uvedená smlouva tedy může mít výrazně negativní vliv na možnost českých uživatelů účinně se domáhat ochrany svých autorských práv. Je také otázkou, jak konkrétně by takové porušení práv, kterého by se chtěl uživatel domáhat, mělo vypadat, neboť ke všem dílům uděluje uvedenou licenci.

V této souvislosti je zajímavé zmínit oznámení, které bylo hromadně sdíleno napříč Facebookem a to jak v české, tak v anglické verzi. Český text, který se velmi často objevoval ve statutech uživatelů, byl následující:

„V reakci na novou politiku FB vás informuji, že všechny mé osobní údaje, ilustrace, kresby, články, karikatury, obrázky, fotografie, videa, atd., jsou předmětem mých autorských práv (v souladu s Bernskou úmluvou). Pro komerční využití všech výše uvedených předmětů autorského práva je v daném případě vyžadován můj písemný souhlas! FB je nyní veřejná společnost. Proto se všem uživatelům sociální sítě doporučuje umístit na svých stránkách podobné "oznámení o soukromí", jinak (pokud toto oznámení nebylo na internetových stránkách alespoň jedenkrát zveřejněno), je automaticky umožněno využívat vaše

⁵³ Prohlášení o právech a povinnostech. In: Facebook [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/terms>

⁵⁴ Silicon Valley je oblast v Kalifornii, Spojených státech amerických, která je známá jako centrum informačních technologií a souvisejících odvětví. Kromě Facebooku zde má sídlo např. Google, eBay, Apple, Hewlett-Packard, Yahoo! a mnohé další.

osobní údaje, vaše fotografie a informace zveřejněné ve zprávách na stránkách vašeho profilu.

*Každý, kdo čte tento text, jej může zkopírovat na svůj profil na FB. Díky tomu budete chráněni autorským zákonem. Touto zprávou informuji Facebook o tom, že šíření, kopírování, využívání mých osobních údajů, nebo jakékoli jiné akce ve vztahu k mému profilu na sociální síti je bez mého svolení zakázáno. Tento zákaz se vztahuje rovněž na zaměstnance, studenty, agenty nebo jakýkoliv jiný personál, který je tímto nebo jiným způsobem smluvně spojen s Facebookem.*⁵⁵

Jednalo se o tzv. hoax, neboli poplašnou zprávu šířenou internetem. Jeho šíření ovšem dobře ilustruje domněnku, kterou jsem uvedla výše – tedy že si uživatelé nejsou vědomi toho, že sociální síti dobrovolně udělili licenci ke svým autorským dílům. Uvedeným statusem se tedy o ochranu svých autorských práv pokoušeli marně, neboť uvedenou bezplatnou licenci, která je dokonce převoditelná na třetí osoby, již udělili v okamžiku, kdy vyplňovali registrační formulář k sociální síti.

⁵⁵ Facebook - Copyright na profil. In: *HOAX* [online]. [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.hoax.cz/hoax/facebook---copyright-na-profil/>

4. Odpovědnost za porušení autorských práv na sociálních sítích

Vzhledem k charakteru sociálních sítí je velmi pravděpodobné, že zde dochází k poškozování práv, ať již autorských či jiných, z nichž některá byla zmíněna výše. Je proto nutné určit, kdo bude za toto porušení odpovědný, tedy kdo ponese nepříznivý následek za porušení primární povinnosti, kterou je v diskutovaném případě povinnost nezasahovat do autorských práv. V souvislosti s odpovědností za porušování autorských práv na sociálních sítích musíme rozlišovat mezi primární odpovědností uživatelů, kteří obvykle aktivně obsah zpřístupňují, a sekundární odpovědností provozovatelů těchto sítí, kteří tím, že poskytují uživatelům prostor, toto porušování de facto umožňují. Obě skupiny těchto subjektů přitom mají v rámci úpravy odpovědnosti poněkud odlišné postavení.

4.1. Odpovědnost uživatelů

4.1.1. Odpovědnost za upload

Jak již bylo řečeno výše, v případě porušení autorských práv je třeba rozlišovat odpovědnost provozovatelů sociálních sítí a odpovědnost jejich uživatelů. Uživatel může autorské dílo na sociální síť nahrávat (jedná se o tzv. „upload“) či je naopak stahovat a ukládat („download“). Nahráním díla na internetový server dochází ke vzniku rozmnoženiny v elektronické podobě výslovně upravené v § 13 autorského zákona. Současně jde o zpřístupnění díla veřejnosti dle § 18 odst. 1 a 2 autorského zákona, což je jeden ze způsobů užití díla dle § 12 autorského zákona, neboť v okamžiku nahrání díla na sociální síť je tento obsah přístupný všem, kteří mají přístup na profil uživatele. Vyjdeme-li z hypotézy, že uživatel není autorem či oprávněným, dochází tímto k neoprávněnému užití díla a autor se může domáhat na uživateli ochrany proti tomuto neoprávněnému zásahu u soudu dle § 40 autorského zákona. Facebook na svých stránkách deklaruje respekt k autorským právům, a proto umožňuje uživatelům nahlašovat obsah porušující práva k duševnímu vlastnictví a v případě, že obdrží takovéto odůvodněné upozornění, slibuje bez zbytečných odkladů takový obsah

odstranit či k němu znemožnit přístup, případně ukončit účty osob, které se porušení dopouštějí opakovaně.⁵⁶

4.1.2. Odpovědnost za hyperlink

Na sociálních sítích ale často dochází ke sdílení informace prostřednictvím odkazu umožňujícího „prokliknutí“ na jinou webovou stránku (tzv. hyperlinku), kde se daný obsah nachází. Existuje přitom několik typů odkazů, pro účely tohoto výkladu mám odkazem na mysli tzv. deep linking (odkaz přímo na jednotlivé části webových stránek).⁵⁷ V tomto případě uživatel obsah na stránku sám nenahrává (tedy nezpřístupňuje autorské dílo), nýbrž odkazuje na jiné místo, kde je obsah (ať již legálně či nelegálně) uložen někým jiným. Otázka odpovědnosti uživatele za takovýto hyperlink pak není tak jednoznačná jako odpovědnost za přímo nahraný obsah, neboť poskytnutí odkazu nelze podřadit pod žádný ze způsobů užití díla dle § 12 autorského zákona a proto se nejedná o přímé porušení autorského zákona.⁵⁸ Čermák⁵⁹ je toho názoru, že uživatel může být za poskytnutí odkazu odpovědný v případě, že jeho chování naplní předpoklady porušení obecné prevenční povinnosti dle § 415 občanského zákoníku. Uživatel by tedy musel porušit prevenční povinnost (předcházet škodám), způsobit škodu, mezi touto způsobenou škodou a porušením povinnosti by musela existovat příčinná souvislost a konečně by zde muselo existovat zavinění uživatele (a to jak nedbalostní, tak úmyslné). Čermák se domnívá, že zatímco vznik škody je v daném případě možno určit, ostatní podmínky již nejsou tak jednoznačné – je otázkou, zda je poskytnutí odkazu na závadný obsah porušením povinnosti předcházet škodám či zda je vůbec uživatel povinen zjišťovat, jestli je daný obsah zpřístupněn po právu nebo naopak protiprávně. Naplnění všech předpokladů odpovědnosti uživatele dle § 415 občanského zákoníku bude tedy v případě odkazu prostřednictvím hyperlinku velmi výjimečné.

⁵⁶ Politika autorských práv Facebooku. In: *Facebook* [online]. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/copyright.php>

⁵⁷ s. 62 ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 252 s., ISBN 80-7201-423-4.

⁵⁸ s. 82 ibid

⁵⁹ ČERMÁK, Jiří. Právní aspekty odkazů (hyperlinks) - část II: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah. In: *IT Právo* [online]. 2002 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=92888>

Takovéto poskytnutí hyperlinku na obsah chráněný autorským právem není obvykle považováno za porušení autorských práv ani v zahraničí.⁶⁰

4.1.3. Odpovědnost za download

Při stažení díla z internetového serveru dojde k vytvoření rozmnoženiny dle § 13 autorského zákona v elektronické podobě, což je způsob užití díla. V případě downloadu je nutné vzít v potaz tzv. volné užití definované v § 30 odst. 1 autorského zákona, podle kterého se za užití dle autorského zákona nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Osobní potřebou se má přitom na mysli potřeba zejména uživatele samotného, osob v jeho domácnosti (dle § 415 občanského zákoníku) či osoby uživateli blízké (dle §416 občanského zákoníku).⁶¹ Výjimku z uvedeného kvůli svému specifickému charakteru tvoří dle § 30 odst. 2 autorského zákona užití počítačového programu, elektronické databáze, architektonického díla stavbou a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu či jeho přenosu, které je užitím i v případě užití pro osobní potřebu. V případě sociálních sítí lze ovšem shrnout, že není příliš pravděpodobné, že by zde byla díla spadající pod tuto výjimku sdílena a naprostá většina stažení tak bude spadat pod volné užití, kdy není třeba souhlasu autora. Uvedená možnost volného užití se přitom nevztahuje pouze na vytvoření jedné jediné rozmnoženiny, ale může jich být více a přitom nehraje roli, z jakého zdroje (ať již legálního či nelegálního) byla tato rozmnoženina pořízena, jak judikoval Nejvyšší soud⁶², v konkrétním případě sociálních sítí by mohlo jít o opakované stáhnutí téhož souboru.

Možnost volného užití díla je však nutné vykládat v souladu s ustanovením § 29 odst. 1 autorského zákona, a tzv. třístupňovým testem. Na základě tohoto testu lze omezit autorské právo a tedy využít zákonné výjimky volného užití pouze za kumulativního splnění tří podmínek a to: je-li výjimka ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně, není-li v rozporu s běžným způsobem užití díla a

⁶⁰ s.62, 69 ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 252 s., ISBN 80-7201-423-4.

⁶¹ s.634 SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. 770 s., ISBN 80-7179-765-0.

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 3. 2009, sp.zn.: 5 Tdo 234/2009

nejsou-li jejím využitím nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.⁶³ V souvislosti s rozmnožováním díla je nutné zmínit také dočasné rozmnoženiny neboli tzv. technické kopie, které jsou vytvořeny samovolně při procesu zpřístupnění díla v elektronické formě nezávisle na vůli uživatele. Pro pořizování tohoto typu rozmnoženin autorský zákon stanoví v § 37 odst. 2 písm. a) bezúplatnou zákonnou licenci, pokud jsou kumulativně splněny tři podmínky – rozmnoženina je pomíjivá nebo podružná, je součástí technologického procesu a nemá samostatný hospodářský význam.⁶⁴

Postihování koncových uživatelů je ze své podstaty velmi obtížné, což je způsobeno technickou náročností jejich odhalování, velkým počtem uživatelů a mnohostí jejich protiprávního chování. Překážku postihu uživatele vytváří také právní předpisy. Na evropské úrovni mezi ně patří především Evropská úmluva o ochraně lidských práv, která v článku 8 garantuje každému právo na respektování jeho soukromého života a korespondence, stanovuje výjimky pro omezení tohoto práva, a přiznává v článku 10 právo přijímat i sdělovat informace; dále směrnice o ochraně osobních údajů, která stanoví jednotný právní režim pro ochranu individuálních práv; směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12 července 2002 týkající se zpracovávání osobních údajů a ochranou soukromí v oblasti elektronické komunikace. Významná je rovněž směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2000/31 EC ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jen „směrnice o elektronickém obchodu“), především ustanovení týkající se odpovědnosti poskytovatelů internetových a emailových služeb, které bude detailněji diskutováno níže.⁶⁵ V českém právním řádu je uvedená ochrana zakotvena již na ústavní úrovni v Listině základních práv a svobod⁶⁶, konkrétně ve článku 13 a dále pak v zákonech, především v zákoně o ochraně osobních údajů, zákoně č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, ve znění

⁶³ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xviii, 971 s. ISBN 80-717-9608-5.

⁶⁴ ibid

⁶⁵ MOKRÝ, Lukáš. Evropský právní rámec ochrany osobních údajů a soukromí v e-mailové komunikaci. In: *Právo IT* [online]. 2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/evropsky-pravni-ramec-ochrany-osobnich-udaju-a-soukromi-v-e-mailove-komunikaci>

⁶⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

pozdějších předpisů a dalších. V této souvislosti je vhodné zmínit nálezy Ústavního soudu ze dne 22. března 2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ve věci návrhu na zrušení § 97 odst. 3 a 4 zákona č. 127/2008 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, který reagoval na problém nelegálních telefonních odposlechů a zrušil ustanovení § 97 odst. 3 a odst. 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (dále je „zákon o elektronických komunikacích“). Tato ustanovení ukládala provozovatelům telekomunikačních služeb povinnost ukládat po určitou dobu provozní a lokalizační údaje koncových uživatelů služby za účelem jejich předávání oprávněným orgánům. Toto rozhodnutí, které je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva⁶⁷, ale znesnadnilo možnost vyhledání uživatele porušujícího na internetu autorská práva a ztížilo tak důkazní pozici oprávněných subjektů, na což upozorňuje Císařová.⁶⁸ Lze tedy shrnout, že postih samotných uživatelů není příliš efektivní formou ochrany autorských práv, zejména díky výjimce užití díla pro osobní potřebu a anonymitě internetového prostředí a také z ekonomického hlediska budou autoři a jiné oprávněné osoby preferovat možnost hojit se na poskytovateli služby.

4.2. Odpovědnost provozovatelů sociálních sítí

Druhým subjektem, kterému je možné za porušování autorských práv přičítat odpovědnost, je poskytovatel internetového připojení či provozovatel internetových stránek (neboli poskytovatel hostingových služeb), který sice sám autorské právo neporušuje, ale poskytováním služby toto porušení umožňuje. Odpovědnost poskytovatelů není v českém právním řádu jednotně upravena a v úvahu proto připadá úprava odpovědnosti dle jednotlivých právních předpisů, konkrétně odpovědnost dle občanského zákoníku, obchodního zákoníku, autorského zákona, trestního zákona a

⁶⁷ Např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. srpna 1984, č. 8691/79, ve věci *Malone proti Velké Británii*.

⁶⁸ CÍSAŘOVÁ, Zuzana. Pasivní legitimace (host) providerů v případech porušování autorských práv na internetu a rozsudky *L'Oréal/Ebay* a *Scarlet/SABAM*. In: KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87146-56-9.

odpovědnost dle dalších předpisů⁶⁹, přičemž souběh jednotlivých druhů odpovědnosti není vyloučen.

Postihovat provozovatele sociálních sítí za porušování autorských práv je výrazně jednodušší než postihovat uživatele. Při úvaze nad odpovědností provozovatelů stojí na jedné straně fakt, že poskytovatel svou službou de facto umožňuje porušování práv a ze služby finančně profituje, na straně druhé ale hrozí riziko přísné regulace a omezování poskytovatelů, jejichž neomezená odpovědnost za každé jednotlivé porušení práv by mohla v konečném důsledku bránit rozvoji internetu, který je založen na poskytování prostoru ke sdílení informací. Z této myšlenky vznikl koncept tzv. bezpečného přístavu („safe harbour“), který poskytuje uvedeným subjektům ochranu před odpovědností za zveřejněný obsah. Poskytnutí bezpečného přístavu je limitováno určitými podmínkami, jejichž nesplnění má za následek ztrátu této ochrany a subjekt se tak může stát odpovědným za informace nahrané na jeho stránkách. Bezpečný přístav je uplatňován jak ve Spojených státech amerických, tak v Evropské unii. Vzhledem k tomu, že byl tento princip nejdříve kodifikován ve Spojených státech amerických a také zde sídlí mnoho poskytovatelů sociálních sítí, jak bylo uvedeno výše, následující výklad nejprve ve stručnosti popíše americkou úpravu, poté se bude detailněji zabývat situací v Evropské unii a v neposlední řadě se zaměří na aktuální stav v České republice.

4.3.USA - Digital Millennium and Copyright Act

Ve Spojených státech amerických je úprava odpovědnosti poskytovatelů internetových služeb upravena ve dvou předpisech, a to v Digital Millennium Copyright Act (dále jen „DMCA“) upravujícím otázku odpovědnosti v souvislosti s autorským právem a v Communication Decency Act, který dopadá na všechny ostatní případy. DMCA upravuje omezení odpovědnosti za online porušení copyrightu ve své druhé části, která je uvedena jako samostatný zákon s názvem Online Copyright Infringement Liability Limitation Act of 1998 (dále jen „OCILIA“). Tento zákon novelizoval

⁶⁹ MATEJKA, Ján a Jiří ČERMÁK. Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah. In: *IT Právo* [online]. 2001 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

stávající Copyright Act of 1976 a doplnil do něj nové ustanovení § 512, které se zabývá omezením odpovědnosti poskytovatelů služeb. Úprava, která vstoupila v účinnost v roce 1998, byla v souladu s dřívějším soudním rozhodnutím ve věci Netcom⁷⁰, kdy soud vyslovil názor, že je nesmyslné přijímat pravidlo, které by mohlo vést k odpovědnosti mnoha subjektů, jejichž úloha při porušení copyrightu spočívá v pouhém založení a provozování systému nezbytného pro fungování internetu.

OCILIA je založen na třech základních principech – poskytovatelé nemají mít odpovědnost za to, co přesahuje jejich možnosti kontroly; poskytovatelé obsahu a poskytovatelé volného prostoru mají stejné povinnosti; a ochrana autorských práv nemá být překážkou rozvoje internetu.⁷¹ Omezení odpovědnosti poskytovatelů služeb je v zákoně vymezeno ve čtyřech částech, a to:

- a. přechodné komunikace – odpovědnost poskytovatele připojení (osoby pouze zprostředkávající přenos dat),
- b. systémová mezipaměť – odpovědnost provozovatelů proxy serverů umožňujících dočasné uložení dat pro usnadnění přístupu k nim,
- c. uložení informace v systému nebo síti poskytovatele na pokyn uživatele – odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na internetu, tedy i provozovatelů sociálních sítí,
- d. nástroje k vyhledání informací – problematika vyhledávačů, katalogů apod.⁷²

K tomu, aby mohl poskytovatel využít možnosti bezpečného přístavu, kdy je jeho odpovědnost omezena, musí splnit několik předpokladů. Dle zákonné definice je poskytovatelem pro účely zákona poskytovatel online služeb či poskytovatel přístupu k síti nebo provozovatel těchto zařízení.⁷³ Poskytovatel musí mít nastaveny podmínky služby tak, aby mohl zrušit účty uživatelů opakovaně porušujících právní normy, musí

⁷⁰ Rozsudek United States District Judge ze dne 21. listopadu 1995, 907 F. Supp. 1361 (N.D. Cal. 1995), ve věci Ronald M. Whyte, Religious Technology Center proti Netcom On-line communication Services.

⁷¹ MATEJKA, Ján a Jiří ČERMÁK. Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah. In: *IT Právo* [online]. 2001 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

⁷² Spojené státy americké, The Digital Millennium Copyright Act of 1998, 112 Stat. 2860 (1998)

⁷³ § 512 (k) (1) (B) Spojené státy americké, The Digital Millennium Copyright Act of 1998, 112 Stat. 2860 (1998)

se přizpůsobovat novým technickým opatřením a nesmí tato opatření nijak narušovat.⁷⁴ Pokud provozovatel tyto podmínky splní, bezpečný přístav je mu poskytnut. Přitom poskytovatel není povinen kontrolovat a monitorovat, zda uživatel nahráváním obsahu neporušuje autorská práva.

Aby mohl být poskytovatel odpovědný, musí mít skutečně vědět, že k porušení došlo („actual knowledge“). Tuto vědomost získá oznámením, které musí být provedeno zákonem stanoveným způsobem. V případě, že k takovému kvalifikovanému oznámení dojde, má poskytovatel povinnost zamezit přístupu k nahlášenému nelegálnímu obsahu, tato procedura se nazývá „oznámení a odstranění“ („notice and takedown“). Oznámení musí být v písemné formě a musí obsahovat fyzický či elektronický podpis osoby autora či osoby oprávněné za autora jednat; určení díla chráněného copyrightem; určení materiálu, který má porušovat copyright; kontaktní informace na stěžovatele; prohlášení stěžovatele, že je v dobré víře, že užití díla je neoprávněné; a konečně prohlášení, že všechny informace uvedené v oznámení jsou pravdivé.⁷⁵ Pokud by poskytovatel na oznámení nereagoval, přestal by být pod ochranou bezpečného přístavu. Bezpečný přístav také není poskytnut v případě, kdy je ze skutečností a okolností evidentní, že dochází k porušování copyrightu. Toto opatření nazývané někdy červená vlajka („red flag“) neznamena povinnost provozovatele monitorovat obsah či aktivně vyhledávat porušující materiály, nicméně ve chvíli, kdy se dozví o zřejmém porušování copyrightu, je povinen zasáhnout, jinak mu bude přičítána odpovědnost.⁷⁶ OCILIA ale upravuje také opačnou otázku, když dojde k bezdůvodnému zneprístupnění obsahu. Tento postup „oznámení a navrácení“ („notice and putback“) tak umožňuje opětovné zpřístupnění obsahu uživatelům.

Velmi zajímavý je v této souvislosti soudní spor mezi YouTube, sociální sítí umožňující sdílení videí, a mediální společností Viacom, která vlastní například filmová studia Paramount či televizi MTV. V roce 2007 zažaloval Viacom YouTube kvůli porušování autorských práv díly, která nahráli uživatelé, a žádal odškodné ve výši jedné

⁷⁴ §512 (i) Spojené státy americké, The Digital Millennium Copyright Act of 1998, 112 Stat. 2860 (1998)

⁷⁵ § 512 (c) (3) Spojené státy americké, The Digital Millennium Copyright Act of 1998, 112 Stat. 2860 (1998)

⁷⁶ COMMITTEE ON COMMERCE, House of Representatives. *Report and additional views on Digital Millenium Copyright Act of 1998*. 1998. S. 53. Dostupné z: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CRPT-105hrpt551/pdf/CRPT-105hrpt551-pt2.pdf>

miliardy dolarů. Soud v první instanci interpretoval bezpečný přístav tak, že YouTube nemůže být odpovědný za obecné povědomí o tom, že některá díla mohou být nahrána protiprávně. Případ se nicméně dostal k odvolacímu soudu a zatím nebylo rozhodnuto.⁷⁷ Výsledný precedent ale bude zásadní jak pro odpovědnost YouTube, tak odpovědnost poskytovatelů podobných služeb, jako je právě Facebook.

4.4. Evropská úprava - Směrnice o elektronickém obchodu

Evropská unie na rozdíl od Spojených států upravila otázku odpovědnosti poskytovatelů internetu v jediném předpise dopadajícím na všechny případy odpovědnosti. Směrnice o elektronickém obchodu, jejímž cílem byla harmonizace úpravy jednotlivých členských zemí, limituje odpovědnost poskytovatelů pomocí principu bezpečného přístavu podobně jako DMCA. Na rozdíl od DMCA, který se vztahuje pouze na limitaci odpovědnosti provozovatelů za porušení copyrightu, směrnice poskytuje bezpečný přístav i v případě porušení jiných než autorských práv (např. porušení práv k ochranné známce, pomluva apod.). Směrnice vznikla na základě pokynů Komise obsažených ve sdělení o elektronickém obchodu, které v reakci na internetovou revoluci stanovilo jako cíl vytvořit právní rámec pro elektronický obchod v Evropě.⁷⁸

Cílem směrnice o elektronickém obchodu je zajistit volný pohyb služeb informační společnosti mezi členskými státy a přispět tak k řádnému fungování vnitřního trhu. Směrnice o elektronickém obchodu harmonizuje relevantní vnitrostátní úpravy týkající se vnitřního trhu, usazování poskytovatelů služeb, obchodních sdělení, elektronických smluv, odpovědnosti zprostředkovatelů, kodexů chování, mimosoudního urovnávání sporů, soudních postupů a spolupráce mezi členskými státy, jak je definováno v článku 1. Z působnosti směrnice o elektronickém obchodu jsou pak výslovně vyloučeny některé oblasti, např. úprava daní či kartelové právo. Ačkoli se

⁷⁷ STEMPEL, Jonathan a Yinka ADEGOKE. UPDATE 3-Viacom wins reversal in landmark YouTube case. In: *REUTERS* [online]. 2012 [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/04/05/google-viacom-idUSL2E8F54B520120405>

⁷⁸ EVROPSKÁ KOMISE. A European Initiative in Electronic Commerce. [online] 1997. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/study/liability/germany_12nov2007_en.pdf

směrnice vztahuje pouze na poskytovatele služeb informační společnosti usazené v některém ze členských států, reaguje i na globální povahu tohoto problému tím, že zohledňuje právní úpravy v jiných částech světa. Směrnice o elektronickém obchodu se nezabývá pouze limitací odpovědnosti provozovatelů, ale v logickém pořadí upravuje celý okruh problémů související s elektronickým obchodem, a to usazování poskytovatele služeb informační společnosti (oddíl 1), obchodní sdělení – elektronickou komunikaci poskytovatele (oddíl 2), uzavírání smluv elektronickou cestou (oddíl 3), odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb (oddíl 4) a také některé otázky řešení sporů (článek 17, 18).

Úprava odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti je upravena v oddílu 4, člancích 12 až 15. Pojem služba informační společnosti je nutné vykládat ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti technických norem a předpisů ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES, a znamená jakoukoli službu poskytovanou zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb. Mezi služby informační společnosti patří zejména on-line prodej zboží; služby poskytující informace on-line; služby, které poskytují nástroje umožňující vyhledávání dat, přístup k datům a získávání dat; služby, které spočívají v předávání informací prostřednictvím komunikační sítě, v poskytování přístupu ke komunikační síti nebo v shromažďování informací poskytovaných příjemcem služby⁷⁹. Poskytovatelem služby je jakákoliv fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje služby informační společnosti. Z uvedených definic můžeme dovodit, že provozovatel sociální sítě je poskytovatelem služeb informační společnosti, a proto se na něj vztahuje úprava směrnice. Uživatelem se pak dle směrnice o elektronickém obchodu rozumí „*každá fyzická nebo právnická osoba, která využívá služeb informační společnosti, zejména za účelem vyhledávání či zpřístupňování informací.*“

Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb je ve směrnici o elektronickém obchodu upravena v následujících člancích:

⁷⁹ Recitál čl. 18 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2000/31 EC ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu

- a) čl. 12 – prostý přenos („mere conduit“)
- b) čl. 13 – ukládání do vyrovnávací paměti („caching“)
- c) čl. 14 – shromažďování informací („hosting“)
- d) čl. 15 – neexistence obecné povinnosti dohledu

Dle článku 12 směrnice o elektronickém obchodu není poskytovatel odpovědný za prostý přenos, tedy v případě, že není původcem přenosu, neurčuje příjemce přenášené informace a nevolí ani nemění obsah přenášené informace. Tento přenos zahrnuje i automatické krátkodobé přechodné ukládání přenášených informací, které slouží výhradně pro uskutečnění přenosu a jeho délka nepřesahuje obvyklou dobu přenosu. Na základě článku 13 upravujícího ukládání do vyrovnávací paměti není poskytovatel služby odpovědný za automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejúčinnější následný přenos informace na žádost jiných uživatelů (s výjimkami uvedenými pod písmeny a)-e), např. poskytovatel služby informací nezmění apod.). Toto ustanovení se vztahuje na automatické, časově omezeného ukládání, které nespadá pod článek 12.

Pro otázku odpovědnosti provozovatelů sociálních sítí jsou klíčové články 14 a 15. Článek 14 upravuje poskytování volného prostoru, poskytovatel není odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud poskytovatel služby nemá vědomost o protiprávní činnosti a v okamžiku, kdy se o tomto dozví, jedná s cílem protiprávní obsah odstranit nebo alespoň v přístupu k němu zabránit. Směrnice o elektronickém obchodu ale na rozdíl od DMCA specificky neupravuje proceduru (viz „oznámení a odstranění“ u DMCA), kterou se poskytovatel o poškození práv dozví, je tedy ponecháno na členských státech EU, zda tuto otázku nějakým způsobem upřesní. Na jedné straně tak tedy existují státy, kde je problematika oznámení výslovně upravena (např. Polsko, Maďarsko, Finsko) či dovozena judikaturou (např. Velká Británie), na straně druhé pak státy bez takovéto úpravy, mezi něž patří i Česká republika.⁸⁰ Právě úprava toho, zda a kdy se provozovatel o porušení dozví, přitom hraje při poskytnutí

⁸⁰ EVROPSKÁ KOMISE. Study on the liability of internet intermediaries. [online] 2007. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/study/liability/germany_12nov2007_en.pdf

bezpečného přístavu klíčovou roli. Pokud je příjemce na poskytovateli závislý nebo podléhá jeho dohledu, ustanovení bezpečného přístavu se nepoužije. Poskytovatelům služeb současně není dle článku 15 směrnice o elektronickém obchodu uložena obecná povinnost dohlížet na přenášené nebo ukládané informace ani povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost. Jak již bylo řečeno výše, provozovatel sociální sítě je poskytovatelem služeb dle směrnice o elektronickém obchodu. K odpovědi na otázku, zda se na něj vztahuje i úprava bezpečného přístavu, je nutné nahlédnout do rozhodovací praxe Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“) a výklad příslušných ustanovení.

4.4.1. Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-236/08 až C-238/08⁸¹

Všechny spory v těchto věcech se týkaly zobrazovaných výsledků vyhledávače Google a ačkoli se jednalo o zásah do práv k ochranné známce, SDEU se zde zabýval i otázkou omezení odpovědnosti dle směrnice o elektronickém obchodu. Při vyhledávání internetových stránek pomocí vyhledávače společnosti Google se kromě stránek odpovídajících klíčovému slovu mohou zobrazovat také sponzorované reklamní odkazy. Touto službou AdWords umožňuje Google inzerentům, aby se v případě zadání určitého klíčového slova zobrazila uživatelům reklama na internetovou stránku inzerenta, přičemž inzerent platí Google odměnu počítanou na základě prokliku z vyhledávače na stránku inzerenta. Totéž klíčové slovo může současně zvolit několik inzerentů, pořadí jejich reklamních odkazů pak záleží na více faktorech, mezi nimiž je i cena za proklik.

Podstatou všech sporů bylo, že se při zadání klíčových slov odpovídajících ochranným známkám žalobců (např. ochranná známka „Louis Vuitton“) zobrazily sponzorované odkazy na stránky nabízející napodobeniny zboží žalobců. Před soudem bylo prokázáno, že žalovaná společnost Google umožnila inzerentům možnost výběru nejen klíčových slov odpovídajících ochranným známkám žalobců, ale také těchto klíčových slov ve spojení s výrazy evokujícími napodobení, jako jsou „imitace“

⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Cour de cassation — Francie. Google France Google, Inc. v. Louis Vuitton Malletier (C-236/08), Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08), Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger SARL (C-238/08). Spojené věci C-236/08 až C-238/08.

a „napodobenina“. Francouzský kasační soud, který se případem zabýval, položil SDEU několik předběžných otázek a mezi nimi i otázku, zda lze poskytovatele placené optimalizace pro vyhledávače považovat za poskytovatele služby informační společnosti ve smyslu článku 14 směrnice o elektronickém obchodu, takže jeho odpovědnost může být založena až poté, co byl informován majitelem ochranné známky o protiprávním užívání označení inzerentem.

SDEU deklaroval, že optimalizace pro vyhledávače je službou informační společnosti dle směrnice o elektronickém obchodu, neboť naplňuje definiční znaky dle článku 2 písm. a) směrnice. Pro posouzení, zda může společnost Google využít bezpečného přístavu dle článku 14 a 15 směrnice o elektronickém obchodu, je klíčové, zda je chování společnosti čistě technické, automatické a pasivní, tedy že společnost nezná ani nekontroluje data, která ukládá. SDEU uvedl, že pouhá okolnost, že je optimalizace pro vyhledávače placená a společnost Google stanoví způsoby odměňování, nemůže mít za následek, že se na Google nebudou vztahovat ustanovení o limitaci odpovědnosti. Shoda mezi vybraným klíčovým slovem a vyhledávaným výrazem zadaným uživatelem internetu ale nestačí k závěru, že Google zná nebo kontroluje data zadaná inzerenty. Na druhé straně role, kterou Google hraje při vypracování obchodního sdělení připojeného k reklamnímu odkazu nebo při stanovení či výběru klíčových slov, je pro posouzení relevantní. SDEU proto uzavřel, že bezpečný přístav se na poskytovatele optimalizace pro vyhledávače na internetu vztahuje v případě, že poskytovatel nehrál aktivní roli tak, že by bylo možné konstatovat, že uložená data zná nebo kontroluje, případně poté, co se dozvěděl o protiprávním charakteru těchto dat, data neprodleně neodstranil nebo k nim nezumožnil přístup.

4.4.2. Rozsudek SDEU ve věci L’Oreal SA a další proti eBay International⁸²

Také v tomto případě se jednalo o spor v souvislosti s porušováním práva k ochranným známkám. Žalovaná společnost eBay provozující online tržiště poskytovala prodávajícím pomoc při optimalizaci jejich nabídek a také prováděla

⁸² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division - Spojené království. L’Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc C-324/09.

reklamu právě pomocí zobrazování inzerce provozovateli internetových vyhledávačů jako je Google. Pokud tedy uživatel zadal do vyhledávače Google klíčové slovo odpovídající ochranné známce společnosti L'Oreal, v kolonce sponzorovaných odkazů se mu mohla zobrazit reklama odkazující na nákup zboží na serveru eBay, přičemž mezi nabízeným zbožím byly i padělky zboží chráněného ochrannou známkou.

Anglický Vrchní soud („High Court of Justice“), který se případem zabýval, položil SDEU několik předběžných otázek, mezi nimi i zda se na uvedený případ vztahuje č. 14 směrnice o elektronickém obchodu a pokud ano, za jakých podmínek je možné učinit závěr, že provozovatel věděl o protiprávní činnosti. SDEU také v tomto případě konstatoval, že společnost eBay zjevně naplňuje definiční znaky poskytovatele služeb informační společnosti, a proto se uplatní úprava směrnice o elektronickém obchodu. SDEU v odpovědi dále uvedl, že skutečnost, že služba poskytovaná provozovatelem on-line tržiště zahrnuje ukládání informací, které mu jsou předávány jeho zákazníky-prodávajícími, nestačí sama o sobě pro učinění závěru, že tato služba spadá za všech okolností do působnosti bezpečného přístavu, neboť toto ustanovení musí být vykládáno nejen s ohledem na své znění, ale rovněž s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém se nachází. SDEU dále namítl, že eBay poskytoval prodávajícím pomoc při optimalizaci prezentace nabídek k prodeji nebo propagaci těchto nabídek, a proto nezaujímal neutrální postavení ve vztahu mezi dotčeným zákazníkem-prodávajícím a potenciálními kupujícími, ale naopak hrál aktivní roli, takže je možné dovozovat, že tato data týkající se nabídek zná nebo kontroluje. V odpovědi na předběžnou otázku proto SDEU uvedl, že se eBay nemůže dovolávat výjimky v oblasti odpovědnosti stanovené v článku 14 směrnice o elektronickém obchodu.

SDEU učinil závěr také o aplikaci článku 11 věty třetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (dále jen „směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví“), který opravňuje nositele práv požádat o vydání soudního zákazu vůči prostředníkům, jejichž služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví. SDEU se zabýval přípustností vydání soudních zákazů nařizujících přijmout opatření k předcházení dalšímu porušování práv v budoucnosti vůči provozovateli internetových stránek, jehož prostřednictvím byla porušena práva. SDEU konstatoval, že ustanovení

ukládá členským státům povinnost zajistit, že vnitrostátní soudy příslušné v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví mohou nařídít provozovateli on-line tržiště přijetí opatření k ukončení porušování těchto práv uživateli, ale také k předcházení dalším porušováním tohoto druhu, přičemž tyto zákazy musejí být „účinné, přiměřené, odrazující a nesmí vytvářet překážky právem dovolenému obchodu.“⁸³ Při aplikaci tohoto rozhodnutí národními soudy ale mohou vznikat nejasnosti, co přesně je porušením práva podobného druhu či otázka souladu opatření s požadavky účinnosti, přiměřenosti a zákazu vytváření překážek volnému obchodu, jak upozorňuje Císařová.⁸⁴

4.4.3. Rozsudek SDEU ve věci Scarlet Extended SA proti SABAM⁸⁵

V této věci se jednalo o spor mezi poskytovatelem internetového připojení společností Scarlet Extended a SABAM, správcovskou organizací zastupující autory a další nositele práv. Belgický soud, který se případem zabýval, položil SDEU předběžnou otázku, zda je možné uložit poskytovateli internetového připojení povinnost zavést systém filtrování všech příchozích i odchozích elektronických sdělení zejména s využitím peer-to-peer za účelem identifikace souborů, a to vůči všem zákazníkům, obecně, preventivně, výlučně na náklady poskytovatele a bez časového omezení.

SDEU se ve svém rozhodnutí přiklonil ke stanovisku generálního advokáta Cruze Villalóna, který navrhoval, aby se soud k ukládání povinnosti filtrace přenášeného obsahu poskytovateli připojení vyslovil negativně. Generální advokát ve své argumentaci vycházel především z Listiny základních práv Evropské unie, konkrétně článku 7 – práva na respektování soukromého a rodinného života, článku 8 – práva na ochranu osobních údajů, článku 11 – svobody projevu a informací a podobných práv obsažených v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv.⁸⁶ SDEU

⁸³ Bod 144 Rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division - Spojené království. L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc C-324/09.

⁸⁴ CÍSAŘOVÁ, Zuzana. Soudní dvůr rozhodl: ISAP filtrovat nemusí, EBAY musí?. In: EPRAVO.cz [online]. 2011 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/soudni-dvur-rozhodl-isap-filtrovat-nemusi-ebay-musi-78958.html>

⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Cour d'appel de Bruxelles - Belgique. Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM). Věc C-70/10.

⁸⁶ Stanovisko generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna přednesené dne 14. dubna 2011 ve věci C-70/10, Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM).

rozhodl, že příkaz k aktivnímu sledování elektronických sdělení přenášených v síti by byl v rozporu se zákazem povinnosti obecného dohledu tak, jak je zakotven v článku 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu. Soud dále uvedl, že ochrana práv duševního vlastnictví není právem absolutním, a proto je třeba ji poměřovat s ochranou jiných práv, a to jak práv náležejících poskytovatelům služeb (ochrana svobody podnikání) tak práv uživatelů (právo na ochranu osobních údajů a svoboda přijímat a rozšiřovat informace). Mezi uvedenými právy je třeba nalézt rovnováhu a práva poměřovat z hlediska proporcionality, přičemž systém filtrování, který by uložil poskytovatelům povinnost preventivního dohledu nad aktivitami uživatelů, by tuto spravedlivou rovnováhu narušil. Soud také upozornil na riziko porušení svobody informací, neboť systém filtrování by nemusel dostatečně rozlišovat mezi legálním a nelegálním obsahem přenášených souborů. Uvedená povinnost by byla také v rozporu s článkem 3 směrnice o dodržování práv k duševnímu vlastnictví, neboť opatření k ochraně práv duševního vlastnictví musí být nestranná, přiměřená a nesmí být nadměrně nákladná. Dle názoru SDEU tedy poskytovatel připojení Scarlet Extended nehrál aktivní roli, a proto tento případ odlišil od rozhodnutí ve věci L'Oreal, kde naopak bezpečný přístav poskytnut nebyl.

4.4.4. Rozsudek SDEU ve věci SABAM proti Netlog NV⁸⁷

Stranou tohoto sporu byla opět organizace SABAM, která bránila práva autorů proti společnosti Netlog NV, provozovateli platformy sociální sítě, na niž nahrávají uživatelé informace, které mohou být předmětem ochrany práv duševního vlastnictví. SDEU se zde opět zabýval otázkou, zda je možné zavést systém filtrování. SDEU považoval za nesporné, že je provozovatel sociální sítě poskytovatelem služeb dle čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu.

SDEU se zde zcela ztotožnil se svým rozhodnutím ve věci Scarlet Extended proti SABAM a zopakoval, že směrnice o elektronickém obchodu a směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví neumožňují vnitrostátním soudům ukládat poskytovateli hostingových služeb příkaz k filtrování obsahu nahraného uživateli. Dané

⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Rechtbank van eerste aanleg te Brussel - Belgie. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV. Věc C-70/10.

rozhodnutí je ovšem nutné nahlížet v kontextu rozsudku ve věci L'Oreal, kde byla společnost Google, která je také poskytovatelem hostingové služby, ochrana bezpečného přístavu odepřena, neboť soud měl za to, že Google prostřednictvím optimalizace prodejních nabídek vyvinul aktivitu směřující k ovlivňování obsahu.

Vztáhneme-li všechna uvedená rozhodnutí na případ provozovatelů sociálních sítí, je třeba konstatovat, že tito provozovatelé jsou bezpochyby poskytovateli služeb informační společnosti dle směrnice o elektronickém obchodu. Je proto třeba zvážit, kde přesně leží ona hranice „aktivity“ poskytovatele hostingu a za jakých podmínek se ještě může dovolávat limitace své odpovědnosti. Uvedené je třeba posoudit také s ohledem na skutečnost, že provozovatel sociální sítě uživatele velmi často podněcuje k co největšímu sdílení obsahu. Osobně se domnívám, že provozovateli sociální sítě ochrana přísluší, neboť uživatele sám upozorňuje, že musí být držitelem autorských práv ke sdíleným dílům. Otázkou ovšem zůstává, nakolik je takové oznámení funkční a účinné a jak často tedy k zásahu do autorských práv reálně dochází.

Interpretací bezpečného přístavu se již zabýval například německý soud ve sporu mezi autorským svazem GEMA a YouTube. GEMA u soudu žádala odstranění 12 skladeb, k nimž spravovala práva, ze serveru YouTube. Hamburský zemský soud dal žalobci za pravdu v 7 případech z 12 a shledal YouTube odpovědným, neboť po oznámení o protiprávnosti nahraných děl bezodkladně nereagoval (díla odstranil až po 7 měsících). Soud také uložil serveru YouTube, aby zabránil porušování autorských práv k předmětným dílům i v budoucnu, a to prostřednictvím filtru, který umožní vyhledávání takových děl. Soud ale zopakoval, že provozovatel není povinen filtrovat a kontrolovat všechnen obsah.⁸⁸

⁸⁸ Urheberrechtliche Pflichten eines Videoportalbetreibers - Urteil im Rechtsstreit GEMA gegen YouTube vor dem Landgericht Hamburg. In: *Hamburger Justiz* [online]. 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://justiz.hamburg.de/presseerklaerungen/3384912/pressemeldung-2012-04-20-olg-01.html>

4.5. Česká úprava

Česká republika implementovala směrnici o elektronickém obchodu současně se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací, přijetím zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o některých službách informační společnosti“). Zákon, který nabyt účinnosti dne 7. září 2004, neřeší problematiku služeb informační společnosti komplexně, ale ve svých 18 paragrafech se zabývá pouze některými souvisejícími otázkami a to: odpovědností poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, šířením obchodního sdělení (z toho důvodu bývá někdy nepřesně nazýván jako antispamový), vazbou služeb informační společnosti na vnitřní trh Evropské unie a sankcemi za nedodržování uložených povinností.

Úprava omezení odpovědnosti poskytovatelů služeb přinesla významnou změnu. Jak uvádí Matejka⁸⁹, podle předchozí úpravy bylo možné poskytovatele žalovat v rozsahu § 420 občanského zákoníku za nedbalostní porušení § 415 občanského zákoníku a to na základě principu solidární odpovědnost za porušování práv, neboť poskytovatel, jakožto sekundární škůdce, umožnil způsobení škody, a proto spolu s primárním škůdcem (uživatel, který se porušení dopustil) společně a nerozdílně odpovídal za způsobenou škodu dle § 439 občanského zákoníku. Předpis tedy implementací směrnice o elektronickém obchodu ukotvil princip bezpečného přístavu v českém právním řádu a je ve vztahu *lex specialis* k ostatním zákonům upravujícím odpovědnost. Mareš⁹⁰ dovozuje, že omezení odpovědnosti poskytovatele se vztahuje nejen na odpovědnost soukromoprávní ale také případnou odpovědnost trestní.

Poskytovatelem služby dle zákona o některých službách informační společnosti je „*každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační*

⁸⁹ MATEJKA, Ján. Co vlastně přinesl zákon o některých službách informační společnosti?. In: *LUPA.cz* [online]. 2004 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/co-vlastne-prinesl-zakon-o-nekterych-sluzbach-informacni-spolecnosti/>

⁹⁰ MAREŠ, David. K limitaci odpovědnosti providera v prostředí internetu - aktuální judikatura. In: *EPRAVO.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-aktualni-judikatura-87409.html>

společnosti“, není tedy předmětné, zda osoba poskytuje služby v rámci podnikání či nikoli. Službou informační společnosti se míní služba, která kumulativně splňuje následující podmínky: je poskytovaná elektronickými prostředky, na individuální žádost uživatele a zpravidla za úplat. Legální definice § 2 zákona tak téměř doslovně převzala příslušná ustanovení směrnic. Co to jsou elektronické prostředky, zákon demonstrativně vyjmenovává v ustanovení §2 písm. c), a patří sem zejména síť elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová zařízení, automatické volací a komunikační systémy, telekomunikační a elektronická pošta. Uvedené ustanovení je předmětem odborné kritiky, neboť definice nemá oporu v jiných právních předpisech a směšuje dohromady mnoho pojmů, z nichž některé nejsou definované.⁹¹ Názory na to, co je individuální žádost, se mezi odborníky různí. Janák⁹² uvádí, že individuální žádostí je každý požadavek na stažení dat ze serveru (tzn. zadání a potvrzení URL adresy), Polčák⁹³ však vyslovuje pochybnosti například ohledně zpravodajských serverů či vysílání televize na internetu (tedy ne „on demand“), které se podle něj neliší od tištěných novin či klasického televizního vysílání. Z dikce „zpravidla za úplat“ vyplývá, že službou informační společnosti může být i služba poskytovaná bezúplatně, např. emailové služby, bezplatný webhosting apod.⁹⁴ Uživatelem služby je pro účely zákona o některých službách informační společnosti *„každá fyzická nebo právnická osoba, která využívá služeb informační společnosti, zejména za účelem vyhledávání či zpřístupňování informací.“*

Zákon upravuje omezení odpovědnosti poskytovatele služby za obsah přenášených informací v následujících paragrafech:

⁹¹ Např. JANÁK, Martin. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In: IT Právo [online]. 2009 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/?x=2149387>, či SMEJKAL, Vladimír a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. s.634,. ISBN 80-7179-765-0.

⁹² JANÁK, Martin. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In: IT Právo [online]. 2009 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/?x=2149387>

⁹³ POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP). *Právní rozhledy*, Praha: C.H.Beck, 2009, roč. 2009, č. 23, s. 837-841. ISSN 1210-6410.

⁹⁴ SMEJKAL, Vladimír. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. *INSIDE* 2004, roč. 2004, č. 11, s. 40-43 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: http://www.znalci.cz/files/PDF/ZoNSIS_II.pdf

- a) § 3 – odpovědnost za prostý přenos
(transponuje článek 12 směrnice o elektronickém obchodu)
- b) § 4 – odpovědnost za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací
(transponuje článek 13 směrnice o elektronickém obchodu)
- c) § 5 – odpovědnost za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem
(transponuje článek 14 směrnice o elektronickém obchodu)
- d) § 6 – neexistence povinnosti dohledu
(transponuje článek 15 směrnice o elektronickém obchodu)

Ustanovení § 5 zákona se vztahuje na odpovědnost poskytovatelů hostingu, kam je možné řadit širokou škálu služeb včetně provozovatelů sociálních sítí. Podle tohoto ustanovení poskytovatel služby odpovídá za obsah uložený uživatelem jen v případě, kdy mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo neprodleně neodstranil nebo znepřístupnil takovéto informace poté, co se prokazatelně dozvěděl o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele. Zákon tedy určuje, kdy je poskytovatel odpovědný (pozitivní vymezení odpovědnosti) na rozdíl od směrnice o elektronickém obchodu, která naopak vymezuje případy, kdy poskytovatel odpovědný není (negativní vymezení), což se zdá být poněkud nešťastným řešením vzhledem k extrémně rychlému vývoji a proměnlivosti služeb informační společnosti.

Úprava odpovědnosti poskytovatele používá koncept nevědomé nedbalost (§ 5 odst. 1 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti: „*mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní*“), poskytovatel tedy odpovídá, i když o protiprávnosti nevěděl, ale vědět měl a mohl. Česká úprava tak rozšiřuje rozsah odpovědnosti oproti směrnici o elektronickém obchodu, která stanoví jako podmínku odpovědnosti nedbalost vědomou (viz čl. 14 odst. 1 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu: „*nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace*“). Je třeba podotknout, že tuto

vědomost je nutno posuzovat vždy ve vztahu k povaze služby poskytovatele a okolnostem konkrétního případu, vliv přitom bude jistě mít konkrétní postavení poskytovatele (typicky zda je podnikatelem či nekomerčním subjektem), přičemž posouzení všech aspektů a vyvození odpovědnosti bude náležet soudu. Na základě výkladového stanoviska Ministerstva průmyslu a obchodu⁹⁵ k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti by se uvedená odpovědnost měla vztahovat především na provozovatele datových úložišť, a to v případě, kdy tito provozovatelé podporují nahrávání atraktivního (často protiprávního) obsahu a současně získávají příjmy z reklam a od uživatelů platících za snadnější stahování. V takových případech si musí být provozovatel vědom, že získává příjmy z nelegálního obsahu, jinými slovy tento provozovatel de facto podniká s cílem porušovat práva duševního vlastnictví, a proto se nemůže domáhat omezení odpovědnosti dle zákona o informační společnosti, neboť svoboda podnikání nemůže vycházet z porušování práva na ochranu duševního vlastnictví.

Poskytovatel odpovídá také v případě, že neodstraní či nezneprístupní informaci poté, co se dozvěděl o její protiprávnosti. Pro možnost využití bezpečného přístavu je klíčový okamžik, kdy dojde k prokazatelné vědomosti poskytovatele, neboť od této chvíle se odvíjí posuzování jeho odpovědnosti. Český předpis se, stejně jako transponovaná směrnice o elektronickém obchodu, touto problematikou podrobněji nezabývá a není tedy upraven způsob, jakým má být porušení poskytovateli oznámeno tak, aby mělo za následek prokazatelnou vědomost provozovatele. První otázkou, která v této souvislosti vzniká, je, kdo může poskytovatele o porušení informovat. Vzhledem k tomu, že ze zákona dostačuje vědomost poskytovatele o protiprávnosti, může jej o tom informovat kdokoli, jak potvrzuje Polčák.⁹⁶ S tím souvisí i absence požadavku formálnosti takového oznámení, je proto na vůli stěžovatele, jaký způsob zvolí. Z podstaty věci pak vyplývá, že v takovém oznámení musí být informace i její tvrzená protiprávnost dostatečně specifikována. Nepostačuje tedy označení informace, neboť ze

⁹⁵ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Výkladové stanovisko ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo "přenášejí" obsah, podle § 3 až 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. [online] 2012. cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://download.mpo.cz/get/46881/52910/592313/priloha001.pdf>

⁹⁶ POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP). *Právní rozhledy*, Praha: C.H.Beck, 2009, roč. 2009, č. 23, s. 837-841. ISSN 1210-6410.

samotné informace nemusí automaticky vyplývat její protiprávnost, z tohoto důvodu je třeba tvrdit i protiprávnost informace. Stejně jako zákon neupravuje problematiku oznámení, nezabývá se ani otázkou navrácení informace v případě, kdy poskytovatel odstraní či zablokuje informaci neoprávněně a uživatel se bude případně domáhat náhrady škody. Poskytovatel se tak často může dostat do pozice soudce, kdy bude nucen sám rozhodovat o tom, zda je nahraný obsah či jednání uživatele protiprávní či nikoli a na základě toho pak rozhodnout o případném odstranění tohoto obsahu. Ačkoli protiprávnost může být v některých případech zcela zjevná (např. dětská pornografie, propagace nacismu apod.), v jiných případech - zejména v oblasti ochrany autorských práv - bude situace nejasná, neboť protiprávnost záleží na tom, zda je uživatel autorem či má k dílu oprávnění. Podle názoru Smejkal⁹⁷ jde ale o podnikatelské riziko poskytovatele, který má vyhodnotit danou situaci. Je ale třeba podotknout, že poskytovatelem může být i nekomerční subjekt a jeho riziko v tomto případě není vyváжено příjmem z poskytování služby. Smejkal poskytovatelům doporučuje, aby s uživateli ve smlouvě upravili možnost zablokovat informace, u kterých budou mít podezření na jejich protiprávnost. Facebook toto upravuje v 5. části Prohlášení o právech a povinnostech („Ochrana práv ostatních uživatelů“), kde výslovně stanoví: „*Jsme oprávněni odebrat jakýkoli vámi zveřejněný obsah nebo informace na Facebooku, pokud se domníváme, že porušuje toto Prohlášení nebo naše zásady.*“⁹⁸, čímž se chrání proti nárokům na náhradu škody uživatelům, jejichž informace byla neoprávněně odstraněna.

Pokud poskytovatel služby vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele, je odpovědný vždy. Janák⁹⁹ poukazuje na nejednoznačnost pojmu „nepřímo rozhodující vliv“, který může zahrnovat řadu skutečností. Smejkal¹⁰⁰ pak upozorňuje, že zákon neupravuje možnost, kdy se jedná o propojené osoby ve smyslu

⁹⁷ SMEJKAL, Vladimír. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. *INSIDE* 2004, roč. 2004, č. 11, s. 40-43 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.znalci.cz/files/PDF/ZoNSIS_II.pdf

⁹⁸ Prohlášení o právech a povinnostech. In: *Facebook* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/terms>

⁹⁹ JANÁK, Martin. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In: *IT Právo* [online]. 2009 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/?x=2149387>

¹⁰⁰ SMEJKAL, Vladimír. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. *INSIDE*[online]. 2004, roč. 2004, č. 11, s. 40-43 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.znalci.cz/files/PDF/ZoNSIS_II.pdf

obchodního zákoníku, neboť v praxi může dojít k přesně opačné situaci, kdy uživatel bude vykonávat vliv na poskytovatele. Poskytovatelé nemají povinnost dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací, ani sami aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace, a proto jim nemůže být uložena povinnost filtrace informací, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora Evropské unie uvedené výše. Česká republika využila výjimky a neimplementovala odstavec 2 článku 15 směrnice o elektronickém obchodu, který umožnil státům uložit poskytovatelům služeb povinnost informovat orgány veřejné moci o pravděpodobných protiprávních činnostech.

V České republice byla odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti soudy řešena pouze asi ve dvou případech, z nichž pouze jeden se podrobněji zabýval otázkou omezení odpovědnosti poskytovatelů za obsah nahraný uživateli.

4.5.1. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ve věci PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti Internet Info, s.r.o.¹⁰¹

Tento spor týkající se ochrany osobnosti na diskusním fóru byl pravděpodobně prvním případem před českými soudy, kde byla řešena otázka odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti dle ustanovení § 5 zákona o informační společnosti. Podstatou sporu byla diskuze pod článkem o možnostech prodeje bytu na stránkách www.mesec.cz, kde se diskutující negativně a hanlivě vyjadřovali o realitní kanceláři PROLUX. PROLUX Consulting Int., s.r.o. proto vyzval provozovatele stránek, společnost Internet Info, s.r.o., aby tyto příspěvky odstranil, neboť poškozují jeho dobré jméno. Provozovatel odstranění odmítl s tím, že nelze mít za prokázanou jejich protiprávnost. PROLUX se proto žalobou u Městského soudu v Praze domáhal z titulu zásahu do dobré pověsti jeho právnické osoby odstranění diskusního vlákna a přiměřeného zadostiučinění v penězích ve výšce 50 000 Kč. Žalovaná společnost Internet Info se bránila tím, že jako poskytovatel služby informační společnosti za případný zásah do práva na ochranu osobnosti neodpovídá, neboť diskuzi sama neřídí a není možné od ní požadovat, aby ji kontrolovala a prověřovala správnost publikovaných

¹⁰¹Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2011 ve věci PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti Internet Info, s.r.o.

informací. Městský soud řekl, že si provozovatel stránek musel být vědom toho, že urážlivé a hanlivé výrazy mohou poškodit pověst žalobce a je proto odpovědný dle § 5 odst. 1 písm. a) i b) zákona o některých službách informační společnosti, neboť mohl vědět, že je obsah protiprávní a neučinil žádné kroky k jeho odstranění. Z toho důvodu soud žalobě co do odstranění diskusního vlákna vyhověl, nárok na finanční zadostiučinění ale zamítl s tím, že obchodní praktiky společnosti PROLUX lze považovat za kontroverzní, a proto dostačuje odstranění závadného stavu (předmětné diskuze), náklady řízení nebyly přiznány žádné ze stran. Oba účastníci následně podali odvolání.

Vrchní soud v Praze řekl, že poskytovatel je v rámci své odpovědnosti dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti povinen zabránit páchání trestných činů, jako je šíření rasismu, dětské pornografie apod. a také bránit šíření zjevně protiprávních příspěvků. Soud přitom poznamenal:

„Mezi takové obsahem zjevně protiprávní informace je třeba zařadit i příspěvky, jež s cílem dehonestovat označeného jsou jen souhrnem vulgarit bez snahy o věcnou diskusi či kritiku. Za obsah takovýchto informací provozovatel služby plně odpovídá a odpovědnosti se může zprostit, jen prokáže-li, že to protiprávnosti informace vědět nemohl. I pokud by tak bylo, je povinen takovou informaci neprodleně odstranit či znepřístupnit, jinak se vystavuje opět odpovědnosti za její obsah, za podmínky § 5 odst. 1 písm. b) zákona.“¹⁰²

Odpovědnost dle písmena b) je dle Vrchního soudu podstatně širší a zahrnuje i případy, kdy je protiprávnost informace dovozena až rozhodnutím soudu. Z uvedeného soud učinil závěr, že informace v diskusním vláknu nebyly zjevně nepravdivé a dehonestující a proto není Internet Info odpovědná dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti. Soud však uvedl, že se to netýká případu, kdy byla obchodní firma žalobce spojena s vulgárním výrazem („*lže jak svině*“). V takovém případě je poskytovatel za tuto část příspěvku odpovědný dle § 5 odst. 1 písm. b), neboť ji měl na výzvu žalobce odstranit, přičemž tato odpovědnost v sobě obsahuje i případnou odpovědnost za újmu vzniklou žalobci. Vrchní soud proto změnil

¹⁰² Str. 7 rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2011 ve věci PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti Internet Info, s.r.o.

rozsudek Městského soudu tak, že nařídil žalovanému odstranit konkrétní slovní spojení v jednom příspěvku („*jak svině*“ z nadpisu diskusního příspěvku „*PROLUX lze jak svině*“). Nárok na přiměřené zadostiučinění byl zamítnut z toho důvodu, že žalobce neprokázal vznik nemajetkové újmy v dostatečné podobě a rozsahu. Náhrada nákladů byla zcela přiznána společnosti Internet Info.

Soud druhého stupně tedy interpretoval zákon tak, že ve chvíli, kdy poskytovatel nesplní podmínky bezpečného přístavu, je automaticky odpovědný za obsah nahraný na svých stránkách, což není zcela v souladu se směrnicí o elektronickém obchodu, jak upozorňuje Husovec¹⁰³. Směrnice totiž vymezuje, kdy je poskytovatel v bezpečném přístavu, tedy případy, kdy za nahraný obsah neodpovídá. Ve chvíli, kdy takovýto poskytovatel ztratí ochranu (nepohybuje se v rámci bezpečného přístavu vymezeného směrnicí), může, ale nemusí být odpovědný za nahraný obsah. Oproti tomu český zákonodárce se vydal opačnou cestou, když pozitivním vymezením určil případy, kdy je poskytovatel odpovědný a v ostatních případech (a contrario) je tedy pod ochranou bezpečného přístavu. S tím souvisí i kritika Zahradníčka¹⁰⁴, který se domnívá, že Vrchní soud nesprávně určil, že odpovědnost provozovatele vznikla v okamžiku, kdy byl upozorněn na protiprávní obsah. Autor je toho názoru, že povinnost provozovatele odstranit obsah vzniká ne v okamžiku, kdy se dozví o informaci, ale kdy je prokazatelně informován o její protiprávnosti (např. soudním rozhodnutím).

Domnívám se, že pokud bychom vzali v potaz pouze text českého zákona, interpretoval soud otázku odpovědnosti poskytovatele správně. Nicméně s ohledem na směrnici o elektronickém obchodu a účel bezpečného přístavu vůbec je, dle mého názoru, třeba vykládat ustanovení o odpovědnosti eurokonformně ve smyslu judikatury SDEU tak, jak tvrdí autoři uvedení výše. Pokud bychom totiž přijali názor Vrchního soudu, že odpovědnost poskytovatele vzniká již v okamžiku, kdy je upozorněn na zdanlivě protiprávní obsah, byl by tím poskytovatel nepřiměřeně zatížen a dostával by se často do role soudu, neboť by byl nucen sám vyhodnocovat a rozhodovat, zda je

¹⁰³ HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť poskytovateľa za obsah diskusných príspevkov*. *Revue pro právo a technologie*. Masarykova univerzita, Brno, 2011, s. 40.

¹⁰⁴ ZAHRADNÍČEK, Jan. *Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti - několik postřehů k závěrům Vrchního soudu v Praze v kauze "PROLUX"*. In: EPRAVO.cz [online]. 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-poskytovatelu-sluzeb-informacni-spolecnosti-nekolik-postrehu-k-zaverum-vrchniho-soudu-v-praze-v-kauze-prolux-88471.html>

obsah protiprávní či nikoli. To by pak mohlo vést k situaci, kdy bude poskytovatelům účelově nahlášován jako závadný obsah, který protiprávní není, a poskytovatelé pod rizikem vzniku odpovědnosti budou raději vše nahlášené mazat. Takovýto postup by naopak mohl být v rozporu s některými základními lidskými právy a svobodami jako je např. právo na informace.

Uvedená situace se přitom, dle mého, netýká obsahu zjevně protiprávního, za něž je poskytovatel odpovědný vždy, pokud o něm vzhledem ke svému předmětu činnosti vědět měl a mohl či jej po upozornění neodstranil. Je pak ale otázkou k diskusi, co vše spadá do „kategorie“ zjevně protiprávního obsahu – určitě jím bude např. dětská pornografie (jak uvedl soud), na druhé straně si lze představit situaci, kdy nebude z nahraného obsahu zjevná protiprávnost zřejmá a naopak (např. vulgarity). Těmito interpretačními problémy, které způsobuje ne příliš šťastně zvolené pozitivní vymezení odpovědnosti, se bude jistě v budoucnu dále zabývat judikatura.

5. Závěr

Sociální sítě významným způsobem přispěly k vývoji internetové komunikace a využívání internetu vůbec. Stejně jako mnohé další internetové fenomény ale nemají jasné ukotvení v legislativě a je tedy nutné použít stávající právní úpravu, jejíž aplikace s sebou často nese interpretační problémy. V předkládané práci jsem se zaměřila zejména na otázku ochrany autorských práv na těchto sítích a s tím velmi úzce spjatou problematiku odpovědnosti za nahraný obsah.

Nejprve bylo třeba vymezit předmět ochrany, tedy autorské dílo, a to jak dle českého, tak amerického práva. Rozdíly mezi uvedenými úpravami přitom, dle mého názoru, nehrají v prostředí sociálních sítí významnou roli. Mnohem závažnější problém spatřuji ve smlouvě, kterou uživatel při registraci uzavírá se sociální sítí (konkrétně Facebookem). V této smlouvě totiž mimo jiné uděluje uživatel sociální sítí nevýhradní, převoditelnou, celosvětovou bezúplatnou licenci k veškerým dílům chráněným autorským právem, která na sociální síť nahraje. Obávám se, že většina uživatelů o uvedené licenční smlouvě vůbec neví, což by mohlo vést k nepříjemnému překvapení například ve chvíli, kdy by Facebook prodal fotografie svých uživatelů pro reklamní účely. Podobně problematické může být i ustanovení registrační smlouvy s Facebookem o výběru rozhodného práva, neboť pro případné spory je příslušným soud ve Spojených státech amerických (konkrétně státu Kalifornie).

Ačkoli je právní úprava odpovědnosti koncových uživatelů poměrně jednoznačná, domnívám se, že není v praxi příliš použitelná, neboť je velmi obtížné tyto uživatele postihnout a navíc může být problematické se na nich např. finančně hojit. Na druhé straně stojí poskytovatelé sociálních sítí. Vzhledem k obrovskému množství nahrávaných informací je prakticky nemožné, aby provozovatelé internetových stránek (neboli poskytovatelé hostingu), mezi něž patří i provozovatelé sociálních sítí, veškerý uložený obsah kontrolovali. Také by jistě nebylo zcela spravedlivé postihovat tyto subjekty jen proto, že poskytují službu, jejímž prostřednictvím lze mimo jiné zasahovat do cizích práv. Postihovat tyto poskytovatele je ale mnohem jednodušší, navíc z uvedených služeb zpravidla získávají majetkový prospěch a proto ani absolutní

imunita není ideálním řešením. Z uvedeného vznikl koncept bezpečného přístavu, který za splnění určitých podmínek poskytovatele před imunitou chrání.

Celou otázku lze však také vnímat jako konflikt mezi dvěma základními právy a to právem na svobodu informací (a to jak informace, mezi nimiž mohou být i díla chráněná autorským právem, přijímat tak i dál šířit) a ochranou práv (autorských, osobnostních aj.). Mezi těmito právy je nutné nalézt spravedlivou rovnováhu a právě bezpečný přístav je jedním z institutů, které se o uvedené pokoušejí.

Úprava bezpečného přístavu je kodifikována jak ve Spojených státech amerických (kde mají sídlo největší provozovatelé sociálních sítí), tak v Evropské unii (včetně České republiky). Pro domácí úpravu je klíčovým předpisem směrnice o elektronickém obchodu, která byla implementována zákonem o informační společnosti. Český zákon zvolil na rozdíl od směrnice i americké úpravy pozitivní vymezení, když vymezil případy, kdy poskytovatel odpovídá, což s sebou nese interpretační problémy. K uvedené tematice není bohužel zatím dostatečné množství judikatury, nicméně lze očekávat, že soudních sporů zabývajících se ochranou autorských práv nejen na internetu obecně, ale i konkrétně na sociálních sítích, bude v budoucnu přibývat, neboť tyto služby nabývají čím dál více na významu.

Vzhledem k rychlosti a proměnlivosti služeb informační společnosti, mezi něž patří také provozování sociálních sítí, není dle mého názoru uspokojivým řešením tuto oblast detailněji či rigorózněji upravovat, neboť takováto úprava může být vůči technologické a informační realitě zastaralá již v okamžiku svého přijetí, navíc s sebou obvykle nese interpretační a definiční problémy. Domnívám se proto, že je třeba nalézt rovnováhu mezi příliš kazuistickou právní úpravou na jedné straně a vágní obecností na straně druhé. Vhodně formulovaná spíše obecná právní úprava může být dále interpretována a konkretizována judikaturou v jednotlivých případech a tak držet krok s vývojem informační společnosti.

6. Seznam zkratek

autorský zákon - zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů

Bernská úmluva - Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. 9. 1886

DMCA - Digital Millennium Copyright Act

ENISA - Evropská agentura pro informační a síťovou bezpečnost

EU - Evropská unie

informační směrnice - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

občanský zákoník - zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OCILIA - Online Copyright Infringement Liability Limitation Act of 1998

SDEU - Soudní dvůr EU

směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

směrnice o elektronickém obchodu - směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2000/31 EC ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu

směrnice o ochraně osobních údajů - směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů

směrnice o soukromí a elektronických komunikacích - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací

zákon o elektronických komunikacích - zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů

zákon o některých službách informační společnosti - zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon o ochraně osobních údajů - zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ZMPS - zákon č. 97/1963 o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

7. Použité zdroje

Literatura

AQUINO, Carmela. It's a Social World: A Global Look at Social Networking. In: *ComScore* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.comscore.com/Insights/Blog/It_s_a_Social_World_A_Global_Look_at_Social_Networking

ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. Opinion 1/2009 on the proposals amending Directive 2002/58/EC on privacy and electronic communications (e-Privacy Directive). [online] 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp159_en.pdf

ARTICLE 29 DATA PROTECTION WORKING PARTY. Opinion 5/2009 on online social networking. [online] 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp163_en.pdf

BERNAL, Paul A. A Right to Delete?. *European Journal of Law and Technology*. 2011, roč. 2, č. 2, s. 1-18.

CÍSAŘOVÁ, Zuzana. Pasivní legitimace (host) providerů v případech porušování autorských práv na internetu a rozsudky L'Oréal/Ebay a Scarlet/SABAM. In: KŘÍŽ, Jan a kol. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87146-56-9.

CÍSAŘOVÁ, Zuzana. Soudní dvůr rozhodl: ISAP filtrovat nemusí, EBAY musí?. In: *EPRAVO.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/soudni-dvur-rozhodl-isap-filtrovat-nemusi-ebay-musi-78958.html>

COMMITTEE ON COMMERCE, House of Representatives. *Report and additional views on Digital Millenium Copyright Act of 1998*. 1998. S. 53. Dostupné z: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CRPT-105hrpt551/pdf/CRPT-105hrpt551-pt2.pdf>

Copyright Basics. In: U. S. Copyright Office [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.copyright.gov/circs/circ01.pdf>

ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 252 s., ISBN 80-7201-423-4.

ČERMÁK, Jiří. Právní aspekty odkazů (hyperlinks) - část II: Odpovědnost za odkazovaný cizí obsah. In: *IT Právo* [online]. 2002 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=92888>

ČERMÁK, Miloš. INTERNET: Proč mít rád Facebook... In: *Neviditelný pes* [online]. 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/internet-proc-mit-rad-facebook-dem-/p_spolecnost.asp?c=A090218_112807_p_spolecnost_wag

DOUGLAS, Torin. Social media's role in the riots. In: *BBC* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-14457809>

EUROPEAN NETWORK AND INFORMATION SECURITY AGENCY. Online as soon as it happens. [online] 2010. ISBN 978-92-9204-036-9. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.enisa.europa.eu/activities/cert/security-month/deliverables/2010/onlineasithappens/at_download/fullReport

EVROPSKÁ KOMISE. *A European Initiative in Electronic Commerce*. [online] 1997. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/study/liability/germany_12nov2007_en.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. How does the data protection reform strengthen citizens' rights? [online] 2012. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/document/review2012/factsheets/2_en.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. *Study on the liability of internet intermediaries*. [online] 2007. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/study/liability/germany_12nov2007_en.pdf

Facebook - Copyright na profil. In: *HOAX* [online]. [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.hoax.cz/hoax/facebook---copyright-na-profil/>

Facebook remark teenager is fired. In: *BBC News* [online]. 2009 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/essex/7914415.stm>

Facebook Statistics by Country. In: *Socialbakers* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/>

GARRIE, Daniel B. a Rebecca WONG. Social networking: opening the floodgates to "personal data". *Computer and Telecommunications Law Review*. 2010, roč. 16, č. 6, s. 167-175.

HICKS, Laura. Through the privacy wall. *European Lawyer*. 2010, roč. 98, č. 51

HOBGEN, Giles. Security Issues and Recommendations for Online Social Networks. In: *ENISA* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.enisa.europa.eu/publications/archive/security-issues-and-recommendations-for-online-social-networks/at_download/fullReport

HOROWITZ, Bradley. A fall sweep. In: *Google - Official Blog* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://googleblog.blogspot.com/2011/10/fall-sweep.html>

HUSOVEC, Martin. Zodpovednosť poskytovateľa za obsah diskusných príspevkov. *Revue pro právo a technologie*. Masarykova univerzita, Brno, 2011, s. 40.

CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 496 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

JANÁK, Martin. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu. In: *IT Právo* [online]. 2009 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/?x=2149387>

KAVANOVÁ, Lucie. Ukradli mi moje já. *Respekt*. 2012, roč. 23, č. 33, s. 33-35

KŘÍŽ, Jan. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde, 1999. 252 s. ISBN 80-7201-190-1.

KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009. 464 s., ISBN 978-80-7239-231-5

MALÁ ŽIKOVSKÁ, Petra. Doba trvání autorských práv v USA. In: KŘÍŽ, Jan. *Aktuální otázky práva autorského*. Praha: Karolinum, 2008. 83 s. ISBN 978-80-246-1528-8.

MAREŠ, David. K limitaci odpovědnosti providera v prostředí internetu - aktuální judikatura. In: *EPRAVO.cz*[online]. 2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-limitaci-odpovednosti-providera-v-prostredi-internetu-aktualni-judikatura-87409.html>

MATEJKA, Ján. Co vlastně přinesl zákon o některých službách informační společnosti?. In: *LUPA.cz* [online]. 2004 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/co-vlastne-prinesl-zakon-o-nekterych-sluzbach-informacni-spolecnosti/>

MATEJKA, Ján a Jiří ČERMÁK. Odpovědnost poskytovatelů volného prostoru na Internetu za cizí obsah. In: *IT Právo* [online]. 2001 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=48792>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Výkladové stanovisko ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo "přenášejí" obsah, podle § 3 až 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. [online] 2012. cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://download.mpo.cz/get/46881/52910/592313/priloha001.pdf>

MOKRÝ, Lukáš. Evropský právní rámec ochrany osobních údajů a soukromí v e-mailové komunikaci. In: *Právo IT* [online]. 2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/evropsky-pravni-ramec-ochrany-osobnich-udaju-a-soukromi-v-e-mailove-komunikaci>

NATIONAL CYBER SECURITY ALLIANCE, McAfee, Zogby International. *2011 NCSA / McAfee Internet Home Users Survey*. [online] 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.staysafeonline.org/download/datasets/2068/NCSA_McAfee_Online%20User%20Study_Final_11_15_11.pdf

PARKES, Matthew. The ten most popular social networking websites. In: *The Telegraph* [online]. 2011 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/google/8718580/The-ten-most-popular-social-networking-websites.html>

POLČÁK, Radim. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP). *Právní rozhledy*, Praha: C.H.Beck, 2009, roč. 2009, č. 23, s. 837-841. ISSN 1210-6410

Politika autorských práv Facebooku. In: *Facebook* [online]. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/copyright.php>

Prohlášení o právech a povinnostech. In: *Facebook* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/legal/terms>

Protests force Facebook to change. In: *BBC News* [online]. 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7120916.stm>

Q&A: Facebook privacy changes. In: *BBC News* [online]. 2010 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/10165573>

SMEJKAL, Vladimír. Otázky a odpovědi k zákonu o některých službách informační společnosti. *INSIDE*[online]. 2004, roč. 2004, č. 11, s. 40-43 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.znalci.cz/files/PDF/ZoNSIS_II.pdf

SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. 770 s., ISBN 80-7179-765-0.

STEMPEL, Jonathan a Yinka ADEGOKE. UPDATE 3-Viacom wins reversal in landmark YouTube case. In: *REUTERS* [online]. 2012 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/04/05/google-viacom-idUSL2E8F54B520120405>

Top 15 Most Popular Social Networking Sites | February 2013. In: *EBizMBA* [online]. 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>

TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, xviii, 971 s. ISBN 80-717-9608-5.

TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, 174s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5.

VUČKA, Jan. Elektronické smlouvy - část II: Click-through smlouvy. In: *IT Právo* [online]. 2002 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=72344>

ZAHRADNÍČEK, Jan. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti - několik postřehů k závěrům Vrchního soudu v Praze v kauze "PROLUX". In: *EPRAVO.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-poskytovatelu-sluzeb-informacni-spolecnosti-nekolik-postrehu-k-zaverum-vrchniho-soudu-v-praze-v-kauze-prolux-88471.html>

Zásady používání dat. In: *Facebook* [online]. 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/about/privacy/>

Judikatura

Case Comment: Google Buzz Settlement. *Computer and Telecommunications Law Review*. 2011, roč. 17, č. 1.

Case Comment: Lane v Facebook Inc. *Computer and Telecommunications Law Review*. 2010, roč. 16, č. 1.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. srpna 1984, č. 8691/79, ve věci Malone proti Velké Británii

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 3. 2009, sp.zn.: 5 Tdo 234/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 6. 11. 2003. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Göta hovrätt – Švédsko. Trestní řízení proti Bodil Lindqvist. Věc C-101/01.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Cour de cassation — Francie. Google France Google, Inc. v. Louis Vuitton Malletier (C-236/08), Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08), Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger SARL (C-238/08). Spojené věci C-236/08 až C-238/08.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division - Spojené království. L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další. Věc C-324/09.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Cour d'appel de Bruxelles - Belgie. Scarlet Extended SA proti Sociétés belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM). Věc C-70/10.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Rechtbank van eerste aanleg te Brussel - Belgie. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV. Věc C-70/10.

Rozsudek United States District Judge ze dne 21. listopadu 1995, 907 F. Supp. 1361 (N.D. Cal. 1995), ve věci Ronald M. Whyte, Religious Technology Center proti Netcom On-line communication Services.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. března 2011, sp. zn. 3 Cmo 197/2011 ve věci PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti Internet Info, s.r.o.

Rozsudek US Supreme Court ze dne 2. března 2010, č. 08-103, ve věci Reed Elsevier, Inc. proti Muchnick.

Stanovisko generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna přednesené dne 14. dubna 2011 ve věci C-70/10, Scarlet Extended SA proti Sociétés belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM).

Urheberrechtliche Pflichten eines Videoportalbetreibers - Urteil im Rechtsstreit GEMA gegen YouTube vor dem Landgericht Hamburg. In: Hamburger Justiz [online]. 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://justiz.hamburg.de/presseerklaerungen/3384912/pressemeldung-2012-04-20-olg-01.html>

Právní předpisy

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. 9. 1886

Evropská úmluva o ochraně lidských práv ze dne 4. listopadu 1950 ve znění pozdějších Protokolů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2000/31 EC ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací

Spojené státy americké, Copyright Act of 1976, 90 Stat. 2541 (1976).

Spojené státy americké, The Digital Millennium Copyright Act of 1998, 112 Stat. 2860 (1998)

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 133/1980 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 127/2008 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 97/1963 o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

Abstrakt

Cílem této práce je popsat téma ochrany autorských práv na sociálních sítích. Text práce je členěn do pěti kapitol, které systematicky popisují problematiku ochrany autorských práv na sociálních sítích. Po úvodní definici pojmu sociálních sítí jsou shrnuta hlavní právní rizika, která s nimi souvisejí. Následný výklad se zaměřuje na problematiku autorských práv na sociálních sítích, konkrétně otázku autorského díla, copyrightu a jejich srovnání, licenčních smluv uzavíraných mezi uživatelem a sociální sítí a rozhodného práva pro vztah mezi uživatelem a poskytovatelem služby sociální sítě. Další část se věnuje odpovědnosti za porušování autorských práv na sociálních sítích, a to jak odpovědnosti samotných uživatelů, kteří často dílo neoprávněně na internetovou stránku nahrávají, tak provozovatelů, na jejichž serveru je pak takové dílo umístěno. Nastíněny jsou také hlavní rysy právní úpravy odpovědnosti poskytovatelů ve Spojených státech amerických (Digital Millennium Copyright Act), Evropské unii (především směrnice o elektronickém obchodu) a konečně v České republice (zákon o některých službách informační společnosti), doplněné judikaturou, která se tématu věnuje. V závěru jsou kriticky shrnuty hlavní rysy úpravy odpovědnosti za porušení autorských práv na sociálních sítích a nastíněny některé úvahy de lege ferenda.

Resume

The purpose of this thesis is to analyse the subject of copyright protection on social networks. The thesis is composed of five chapters, each of them dealing with different aspects of the topic discussed. Chapter One is introductory and explains the reasons behind focusing on this issue.

Chapter Two provides a brief description of social networks. It consists of two parts, which discuss possible legal threads of social networks. Part One focuses on problem of privacy protection whereas Part Two deals with the issue of data protection on social networks.

Chapter Three provides an overview of copyright on social networks. It is subdivided into four parts, each of them dealing with different aspects of copyright in relation to social networks. Part One describes the copyright itself in the Czech legal system. Part Two compares the Czech copyright with the Anglo-American copyright, for its relevance to social networks. Part Three examines the question of the governing law, as the relationship between social network and user includes an international aspect. Part Four investigates the license agreement between social network and user.

Finally, Chapter Four concentrates on the liability for copyright infringement on social networks. Five Parts of this chapter provide an overview from American, European Union and Czech perspective. Part One looks at the liability of the end user for different types of online activities. On the contrary, Part Two focuses on the liability of the social network itself and the concept of safe harbour. This liability is further discussed in Part Three (legislation in the USA), Part Four (European Union legislation and relevant decisions of the Court of Justice of the European Union) and lastly, Part Five investigating the question in the context of the Czech Republic.

Conclusions are drawn in Chapter Five. I suggest that the legislation governing social networks and internet services should remain abstract to enable the courts to flexibly react to the information technology development.

Název diplomové práce/Thesis title

Ochrana autorských práv na sociálních sítích

Copyright protection on social networks

Klíčová slova/ Key words

autorské právo, odpovědnost, sociální síť

copyright, liability, social network